

ingediend op **1598** (2022-2023) – Nr. 1
28 februari 2023 (2022-2023)

Verslag van de hoorzitting

namens de Commissie voor Leefmilieu,
Natuur, Ruimtelijke Ordening en Energie
uitgebracht door Mieke Schauvliege

over de tariefstructuur van drinkwater
en over de samenstelling van de drinkwaterfactuur
met een delegatie van de Vlaamse waterbedrijven

Samenstelling van de Commissie voor Leefmilieu, Natuur, Ruimtelijke Ordening en Energie:

Voorzitter: Gwenny De Vroe.

Vaste leden:

Inez De Coninck, Andries Gryffroy, Freya Perdaens, Jeroen Tiebout, Wilfried Vandaele;
Bart Claes, Leo Pieters, Sam Van Rooy;
Stijn De Roo, Tinne Rombouts;
Steven Coenegrachts, Gwenny De Vroe;
Staf Aerts, Mieke Schauvliege;
Bruno Tobback.

Plaatsvervangers:

Annick De Ridder, Marius Meremans, Joris Nachtergaele, Axel Ronse, Nadia Sminate;
Carmen Ryheul, Stefaan Sintobin, Wim Verheyden;
Robrecht Bothuyne, Brecht Warnez;
Bart Tommelein, Bart Van Hulle;
Johan Danen, Chris Steenwegen;
Hannes Anaf.

Toegevoegde leden:

Jos D'Haese.

INHOUD

1. Toelichting	4
1.1. Inleiding met kerncijfers	4
1.2. Situering integrale waterfactuur	5
1.3. Vergelijking met andere gewesten	6
1.4. Veranderende context	7
1.5. Financiering	11
1.6. Financiële gezondheid	12
1.7. Tariefplannen	12
1.8. Samenvatting	15
2. Vragen van de parlementsleden	16
2.1. Tussenkomst van Mieke Schauvliege	16
2.2. Tussenkomst van Leo Pieters	17
2.3. Tussenkomst van Freya Perdaens	18
2.4. Tussenkomst van Gwenny De Vroe	18
2.5. Tussenkomst van Tinne Rombouts	20
2.6. Tussenkomst van Stijn De Roo	20
2.7. Tussenkomst van Bruno Tobback	21
3. Antwoorden van de sprekers	22
3.1. Onderlinge samenwerking	22
3.2. Sensibilisering	24
3.3. Brondiversificatie	25
3.4. Drinkwaterfactuur	26
3.5. Lekverliezen	28
3.6. Waterkwaliteit	29
3.7. Digitale meter	30
3.8. Tariefplan	31
Gebruikte afkortingen	33

Bijlagen: zie [dossierpagina](http://www.vlaamsparlement.be) van dit document op www.vlaamsparlement.be

Op dinsdag 31 januari 2023 hield de Commissie voor Leefmilieu, Natuur, Ruimtelijke Ordening en Energie een hoorzitting over de tariefstructuur van drinkwater en over de samenstelling van de drinkwaterfactuur met een delegatie van de Vlaamse waterbedrijven.

De volgende sprekers waren te gast in de commissie:

- Brecht Vermeulen (voorzitter AquaFlanders);
- Carl Heyrman (algemeen directeur AquaFlanders);
- Hans Goossens (directeur-generaal De Watergroep);
- Johan Verbauwhede (directeur-generaal Aquaduin);
- Eddy Troosters (directeur-generaal Pidpa);
- Koen De Schutter (CEO a.i. water-link);
- Inge Van Wassenhove (afdelingshoofd Planning & Techniek AGSO Knokke-Heist);
- Dirk Verbeelen (directeur Netinfradiensten FARYS/TMVW).

De sprekers maakten voor hun toelichting gebruik van een presentatie. Die is te vinden op de [dossierpagina](#) van deze hoorzitting op www.vlaamsparlement.be.

(Deze commissievergadering werd als hybride vergadering georganiseerd.)

1. Toelichting

1.1. Inleiding met kerncijfers

Bruno Tobback treedt op als voorzitter. Hij verwelkomt de sprekers en geeft hen meteen het woord.

Carl Heyrman is algemeen directeur van AquaFlanders. Hij bedankt de commissieleden voor de ontvangst, licht het programma toe en stelt de aanwezige delegatie kort voor.

Hij toont de verdeling van de zes aanwezige waterbedrijven op een kaart van Vlaanderen, allemaal publieke bedrijven. AquaFlanders vertegenwoordigt daarnaast ook de Vlaamse rioolbeheerders en tracht ook daar een circulair verhaal op poten te zetten. Rioolwater was vroeger afvalwater. Nu is het een belangrijke bron om bijvoorbeeld drinkwater van te maken. Het landschap van de rioolbeheerders is evenwel meer verdeeld dan dat van de waterbedrijven. Er zijn 88 gemeenten die hun rioolbeheer zelf doen. 212 Vlaamse gemeenten hebben hun rioolbeheer uitbesteed. 127 deden dat aan een van de zes waterbedrijven, 85 wendden zich tot een onafhankelijk intergemeentelijk samenwerkingsverband. De integrale waterbedrijven pleiten ervoor om de bedieningsgebieden van drinkwater en riolering te laten overlappen en willen dat op termijn kunnen bewerkstelligen.

In 2021 werd er 380 miljoen kubieke meter ruwwater gewonnen, waaruit de waterbedrijven drinkwater maken. Ruim drieduizend vte's zijn er dagelijks mee bezig om dat water via 64.000 kilometer waterleidingen tot bij 3 miljoen gebruikers te brengen. Uit hun kranen komt op jaarbasis 353 miljoen kubieke meter water, waarvan 213 miljoen voor huishoudelijk en 140 miljoen voor niet-huishoudelijk gebruik bestemd is. Vlaanderen heeft op dit ogenblik een rioleringsgraad van 88 procent. Er zit voor ongeveer 55.000 kilometer aan rioleringsbuizen in de Vlaamse bodem.

Het aantal kubieke meter gewonnen ruwwater varieert nogal per waterbedrijf omdat die bedrijven niet allemaal even groot zijn. Water-link is de grootste waterwinner: het wint per jaar 158 miljoen kubieke meter water. Daarvan wordt 'maar' 25 miljoen in hun winningsgebied gefactureerd voor huishoudelijk gebruik. Het overige wordt geleverd aan andere waterbedrijven en de industrie. Een andere grote speler is De Watergroep. Het bedrijf telt het hoogste aantal vte's, gevolgd door FARYS, Pidpa en water-link. Voor de grootte van een bedrijf is daarnaast ook het aantal abonnees

van belang. De Watergroep heeft er zo'n 1,5 miljoen, wat betekent dat zij zowat de helft van alle Vlaamse abonnees bedienen.

Water-link wint enkel oppervlaktewater, uit het Albertkanaal. Pidpa doet aan grondwaterwinning. FARYS doet de beide, maar koopt ook veel in bij andere leveranciers. Ook De Watergroep kent gemengde waterwinning. Aquaduin noemt de spreker een buitenbeentje: zij zetten vooral in op circulair water. De waterwinning bij AGSO Knokke-Heist is dan weer gemengd.

Uit een figuur van de VMM waarop de totale waterbalans voor Vlaanderen te zien is, weergegeven aan de hand van gemiddelden gemeten tussen 2005 en 2019, blijkt dat het totale watergebruik per jaar 2,9 miljard kubieke meter bedraagt. Daarvan gaat 12 procent of 358 miljoen kubieke meter naar de drinkwatervoorziening: 65 procent is voor de huishoudens, 23 procent voor de industrie. De landbouw neemt ongeveer 3 procent van dat drinkwaterverbruik af.

1.2. Situering integrale waterfactuur

Eddy Troosters is directeur-generaal van Pidpa. Hij herhaalt dat Pidpa, net zoals de andere vijf waterbedrijven, een integraal waterbedrijf is. Dat betekent dat het instaat voor de volledige waterketen, wat zich vertaalt in de drinkwaterfactuur. Die factuur bestaat uit drie onderdelen. Het eerste onderdeel betreft de productie, het transport, de distributie en de levering van drinkwater en bedraagt ruim 44 procent van de totale factuur. Een tweede onderdeel zijn de rioleringskosten voor de afvoer van het afvalwater, die 32 procent van de factuur uitmaken. Dat wordt de gemeentelijke bijdrage genoemd. Ten slotte is er de bovengemeentelijke bijdrage, die gebruikt wordt voor het verzamelen en zuiveren van afvalwater door Aquafin. Dat bedrag beslaat 24 procent van de integrale waterfactuur.

1.2.1. Vaste en variabele component

Elk onderdeel van de factuur kent een vaste component en een variabele component, licht de spreker toe. De totale vaste component bedraagt 100 euro: 50 euro voor de levering van drinkwater, 30 euro voor de gemeentelijke bijdrage voor afvoer en 20 euro voor de bovengemeentelijke bijdrage voor zuivering. Op dit vastrecht wordt per gedomicilieerde een korting toegekend. Een gezin met drie personen krijgt bijvoorbeeld een korting van drie keer 20 euro. De maximale korting bedraagt 100 euro.

De variabele component bestaat uit twee tarieven: het basistarief en het comforttarief. Het basistarief geldt voor een jaarlijks verbruik van 30 kubieke meter per wooneenheid, aangevuld met 30 kubieke meter per gedomicilieerde. Voor een gezin van drie personen wordt dus 120 kubieke meter aangerekend aan het basistarief. Meerverbruik wordt aangerekend aan het comforttarief, wat dubbel zo hoog is.

1.2.2. Tarieven

De basistarieven voor de productie en de levering van drinkwater van de verschillende waterbedrijven variëren tussen 1,6 en 2,5 euro per kubieke meter. AGSO Knokke-Heist, Aquaduin, De Watergroep en FARYS hebben een tariefplan ingediend voor de periode 2023-2028. Pidpa en water-link deden dat nog niet, aangezien ze in vergevorderde fusiegesprekken zitten.

Ook het tarief voor de afvoer van afvalwater kent een variabele component. De meeste gezinnen vallen onder de gemeentelijke bijdrage. Dat betekent dat het afvalwater berekend wordt op basis van het verbruik van het drinkwater. Het maximale basistarief bedraagt 1,64 euro. Het comforttarief is – ook hier – dubbel zo hoog. Bijna alle Vlaamse gemeenten hanteren het maximumtarief. De gemeentelijke

bijdrage is van toepassing op gezinnen die zelf grondwater produceren en gebruiken, en die daarvoor forfaitair aangerekend worden. Gezinnen die zelf afvalwater zuiveren in een IBA zijn eveneens onderworpen aan een maximumtarief. Het basistarief is 2,80 euro per kubieke meter, het comforttarief het dubbele.

De maximumtarieven zijn afgeleid van de tarieven voor het zuiveren van het afvalwater. Zo mag het tarief voor de gemeentelijke saneringsbijdrage slechts maximaal 1,4 keer het tarief van het zuiveren van afvalwater bedragen. Het tarief voor de IBA's mag maximaal 2,4 keer dat tarief bedragen. De tarieven voor het zuiveren van afvalwater worden jaarlijks vastgelegd. Voor 2023 gaat het om 1,17 euro per kubieke meter als basistarief en 2,34 euro als comforttarief. Alle op de slides getoonde prijzen zijn overigens exclusief btw, laat de spreker weten.

1.2.3. *Integrale waterfactuur en sociaal tarief*

De VMM berekende voor 2021 dat een integrale waterfactuur voor een gemiddeld gezin van 2,3 personen op 400 euro per jaar komt, inclusief btw. Het verbruik per gezinslid is afhankelijk van het aantal gezinsleden per woning. Een alleenstaande verbruikt ruim 100 liter per dag. Bij een gemiddeld gezin van 2,3 personen gaat het over 90 liter per persoon per dag. Bij een gezin van vier personen daalt het verbruik tot 80 liter. Brengt men dit in rekening, dan komt een gemiddeld gezin eigenlijk nooit in het comforttarief terecht.

Tot slot staat Eddy Troosters nog even stil bij het sociaal tarief. Dat tarief geeft 80 procent korting op elk onderdeel van de integrale waterfactuur. In 2022 waren er zowat 255.000 gezinnen die daarop een beroep deden. De laatste jaren zit dat aantal trouwens in stijgende lijn.

1.3. *Vergelijking met andere gewesten*

Inge Van Wassenhove is afdelingshoofd bij AGSO Knokke-Heist. Zij belicht de evolutie van de kosten van de waterfactuur tussen 2000 en 2022. Vooral de grote prijsstijging in 2005 valt op. Dat is het moment waarop de integrale waterfactuur werd ingevoerd en gebruikers, naast een bijdrage voor de productie en de levering van drinkwater, ook betaalden voor de afvoer en zuivering van afvalwater.

In de daaropvolgende periode stijgt ook de gemeentelijke saneringsbijdrage gestaag. Sinds de invoering van de saneringsplicht maken steeds meer gemeenten gebruik van de mogelijkheid om extra financiële middelen voor de aanleg en het onderhoud van rioleringen te verzamelen via de gemeentelijke bijdrage en vergoeding, aldus de spreker. De totale gefactureerde gemeentelijke bijdrage steeg sterk in de periode 2007-2009: van 150 tot 238 miljoen euro, een stijging van iets meer dan 58 procent. Drinkwatermaatschappijen houden zich hierbij aan de maximaal toegelaten tarieven. Het gemeentelijk tarief is beperkt in functie van het bovengemeentelijk tarief. In 2015 zien we opnieuw een grotere stijging. Die valt te verklaren door de koppeling van de gemeentelijke aan de bovengemeentelijke bijdrage.

Deze bijdragen zijn doorheen de jaren sterker toegenomen dan de drinkwatercomponent. In 2005 bedroeg de gemeentelijke bijdrage 7 procent en de bovengemeentelijke bijdrage 28 procent van de integrale waterfactuur. De drinkwatercomponent bedroeg toen 59 procent. In 2022 was dit respectievelijk 32 procent voor de gemeentelijke bijdrage, 24 procent voor de bovengemeentelijke bijdrage en 44 procent voor de drinkwatercomponent.

In de periode tussen 2010 en 2022 steeg de drinkwatercomponent met 23,5 procent van 133 naar 164 euro. Dat is minder dan de consumptieprijsindex, die in dezelfde periode steeg met 39,5 procent. Vergelijkingen voor 2010 zijn niet mogelijk omdat

de VMM voor de invoering van de consumptieprijsindex in 2007 slechts vijfjaarlijks de gewogen gemiddelde prijs van de integrale waterfactuur berekende.

Sinds 2017 is de regulering van de tarieven voor de drinkwatercomponent ingevoerd. De inkomsten van de vaste component zijn daardoor gedaald en moesten opgevangen worden door de variabele component. De drinkwatercomponent stijgt vanaf dan hoofdzakelijk door de indexering.

In vergelijking met de andere Belgische gewesten betalen eenpersoonshuishoudens in Vlaanderen meer dan in Brussel en iets minder dan in Wallonië. Een gemiddeld huishouden van 2,3 personen betaalde in 2021 in Vlaanderen 400 euro, wat overeenkomt met 1,5 procent van het gemiddelde huishoudinkomen. In Brussel bedraagt deze factuur 315 euro, in Wallonië 409 euro. In Vlaanderen betaalt men dus een gemiddelde prijs van 5,41 euro per kubieke meter. In Brussel gaat het om 4,25 euro en in Wallonië om 5,53 euro.

1.4. Veranderende context

1.4.1. *Uitdagingen watersector*

Johan Verbauwhede is directeur-generaal van Aquaduin. Hij zegt dat de vermelde tarieven de werkingskosten van de integrale waterbedrijven weerspiegelen, die in een veranderende context met heel wat uitdagingen geconfronteerd worden.

Een eerste uitdaging bevindt zich op het vlak van de beschikbaarheid van water. Het veranderende klimaat brengt lange droge periodes en periodes met intense neerslag met zich mee. Tegelijkertijd daalt het gemiddeld kraanwaterverbruik, maar stijgt de piekvraag, vooral in periodes van langdurige droogte. Zowel het openbare waterdistributienet als de rioolinfrastructuur moeten daaraan aangepast worden.

Ook de beschikbaarheid van waterbronnen vormt een uitdaging, vermeldt de spreker. De hervergunning van grondwaterwinningen is niet vanzelfsprekend en in periodes van langdurige droogte komen ook de oppervlaktewaterwinningen onder druk te staan. Er moet daarbij bovendien ook aandacht gaan naar de samenwerking met andere partijen in het kader van het reactief afwegingskader droogte. Johan Verbauwhede noemt in dat verband het overleg met De Vlaamse Waterweg voor het Albertkanaal.

De oplossingen voor deze uitdaging liggen in de diversificatie van de bronnen. Naast zoet water wordt tegenwoordig ook gekeken naar brak en zout water, hemelwater en circulair watergebruik. Daarnaast wordt ook nagegaan of overschotten uit de winter met behulp van ondergrondse opslag niet gereserveerd kunnen worden voor de zomer. Ook lekreductie is een belangrijke pijler waarop gewerkt wordt: verloren kubieke meters moeten vermeden worden. Verder vormt de interconnectiviteit tussen de verschillende distributienetten van de drinkwaterbedrijven een belangrijk aandachtspunt.

Een tweede domein dat om oplossingen vraagt, is de kwaliteit van het drinkwater. Die moet op elk moment gegarandeerd kunnen worden, benadrukt de spreker. Bronbescherming en de impact van nieuwe stoffen – zoals PFAS – vragen dan ook de nodige aandacht. Vervuiling van de waterbronnen houdt immers risico's in voor de volksgezondheid en vraagt bijkomende zuiveringskosten. De watersector pleit daarom al langer voor het 'de vervuiler betaalt'-principe.

Ook hergebruik en netinjectie zorgen voor bijkomende risico's. De waterbedrijven nemen op dat vlak een regisseursrol op om de kwaliteitsbewaking te verzorgen. Daarnaast is het belangrijk om het evenwicht te behouden tussen waterwinning en natuurbehoud.

Een derde uitdaging voor de waterbedrijven is de klantgerichtheid in een digitale wereld. De digitale meters zorgen ook voor heel wat extra data. De waterbedrijven zetten zich in om de hinder bij nutswerken tot een minimum te beperken en daarvoor samen te werken met andere nutsbedrijven.

Ten vierde is er de noodzaak om duurzaam te ondernemen. Zoals alle andere sectoren moeten ook de waterbedrijven hun CO₂-voetafdruk verminderen. Zij hebben heel wat energie nodig om water te zuiveren en het opnieuw naar de klant te brengen. Circulair watergebruik is alvast een van de manieren om hier efficiënter mee om te gaan. De economische en technische haalbaarheid van circulaire projecten moet evenwel afdoende onderzocht en getest worden.

De waterbedrijven dienen tot slot ook te werken volgens een moderne bedrijfslogica. Ze hebben heel wat te investeren, maar moeten eveneens hun financiële draagkracht in het oog houden. Investeren is nodig om de leveringszekerheid te kunnen garanderen. Tegelijkertijd moet de waterfactuur betaalbaar en billijk blijven, en toch kostendekkend zijn.

1.4.2. Beleid

Ook het beleid zet in op de strijd tegen droogte en wateroverlast. Met de Blue Deal focust de Vlaamse Regering op verschillende domeinen: de strijd tegen lekverliezen, de waterscan, circulair water als regel, maximaal inzetten op grootschalige opvang en hergebruik van hemelwater, het strategisch plan waterbevoorrading, bronbescherming en samen investeren in innovatie. Al deze initiatieven vragen uiteraard om de nodige investeringen. Met het oog op dergelijke investeringen kijken de waterbedrijven zelf naar mogelijke efficiëntieverbeteringen op het vlak van samenwerking en leveringszekerheid. Ze doen dat niet alleen binnen het eigen winningsgebied, maar samen voor heel Vlaanderen. De impactstudie, de Vlaamse regiekamer en het 'balancing model' illustreren dit.

1.4.3. Toekomstvisie

Om te anticiperen op de veranderende context hebben de waterbedrijven een ambitieuze toekomstvisie geïmplementeerd, die gebaseerd is op vier pijlers. Deze visie is het resultaat van een Vlaanderenbrede impactstudie. Het is volgens Johan Verbauwhede essentieel dat de integrale waterbedrijven samenwerken om toekomstige wateruitdagingen aan te pakken. Een systeemaanpak van bron tot kraan met nauwe samenwerking tussen alle betrokken partijen is nodig. Daarbij moet het evenwicht bewaard worden tussen waterbeschikbaarheid en watergebruik. Door samen te werken worden ook efficiëntieverbeteringen gerealiseerd op elk van de vier pijlers.

De eerste pijler is het werken op bronnen. Waterbronnen zijn de belangrijkste assets voor de productie van drinkwater. Door gepaste beschermingsmaatregelen te nemen kan vervuiling voorkomen worden. Waar nodig moet de waterkwaliteit verbeterd worden. Aanvullend moet ingezet worden op brondiversificatie en efficiënt bronbeheer om de leveringszekerheid te garanderen. Het balancing model helpt de waterbedrijven om het gebruik van waterbronnen op Vlaams niveau te optimaliseren. Het helpt om vraag en aanbod maximaal op elkaar af te stemmen en enkel die investeringen te doen die geschikt zijn voor Vlaanderen.

De tweede pijler waarop de toekomstvisie steunt, is dat niets verloren mag gaan. De commissie kreeg in april 2022 al een uitgebreide toelichting rond lekverliezen. De waterbedrijven nemen volop maatregelen om dergelijke verliezen te reduceren. Daarbij zetten ze in op de opleiding van en uitrusting voor lekzoekers, 'district metered areas' waar lekverliezen nauwgezet opgevolgd worden, snellere lekhersteltijden, drukbeheer enzovoort.

Naast het vermijden van lekken zorgen de bedrijven ook voor de sensibilisering van verbruikers. Het kraanwatergebruik in Vlaanderen is gedaald tot gemiddeld 89 liter per dag per persoon. Ook het besef dat kraantjeswater een kostbaar goed is, is intussen gegroeid, zo blijkt uit de Grote Waterenquête.

De derde pijler focust op innovatie, onderzoek en ontwikkeling. Johan Verbauwheide stipt aan dat het belangrijk is om als sector te innoveren. En dat doen de waterbedrijven niet alleen: ze werken samen met partners in verschillende projecten waaronder een leerstoel voor duurzaam drinkwater aan de UGent, een NRW-ecosysteem en acties rond doorgedreven digitalisering.

De aanpassing van infrastructuur is de vierde en laatste pijler. De watervoorziening moet worden aangepast, zodat er ook op lange termijn water uit de kraan blijft komen. Daarnaast moet er verder geïnvesteerd worden in een verhoogde interconnectiviteit tussen de distributienetten van de verschillende waterbedrijven, weet de spreker uit ervaring. Ook dringen zich renovaties op van bestaande waterproductiecentra en bufferbekkens. Onthardingsinstallaties moeten verder uitgebouwd worden.

De waterbedrijven maken zich sterk dat de uitrol van deze visie – die volop bezig is – zal leiden tot een robuuster watersysteem dat klaar is voor de uitdagingen van de toekomst. Hoewel het waterverbruik niet of weinig zal toenemen, zullen de bijkomende investeringen in leveringszekerheid de vaste kosten wel doen stijgen.

1.4.4. *Innovatieve projecten*

Johan Verbauwheide gaat wat dieper in op enkele innovatieve projecten. Zo is er de pilootinstallatie De Ganzepoot in Nieuwpoort, een samenwerkingsproject tussen Aquaduin, De Watergroep en FARYS. Deze installatie is een faciliteit die zowel zoet, brak als zout water kan zuiveren tot drinkwaterkwaliteit, om het hele jaar door over drinkbaar water te kunnen beschikken. Momenteel wordt de technische en economische haalbaarheid van de installatie onderzocht. Ook het waterproductiecentrum van FARYS in Oostende is een voorbeeld van brondiversificatie.

In de Antwerpse haven innoveert men met 'Waterkracht': gezuiverd afvalwater – of effluent – als bron voor proceswaterproductie. Het betreft een pps tussen water-link, Ekopak en PMV. Met membraantechnologie wordt het aangeleverde effluent opgewaardeerd tot proceswater voor de lokale industrie. Ook op andere plaatsen in Vlaanderen wordt onderzocht of afvalwater kan worden aangewend als waterbron. De spreker vernoemt Deeper Blue in Aalst, een project van De Watergroep en FARYS; Blue Future Limburg in Sint-Truiden, een project van De Watergroep en Bosaq, en een Blue Dealproject in De Panne.

De verbindingsleiding in Viersel verhoogt de interconnectiviteit tussen de leidingnetten van Pidpa en water-link.

Tot slot wordt er ook onderzoek gedaan naar 'aquifer storage and recovery'. Met behulp van de ASR-techniek wordt beschikbaar water in de winter gestockeerd in de ondergrond. Bij schaarste is het dan mogelijk om dit water opnieuw op te pompen. Aquaduin, De Watergroep en FARYS voeren momenteel verder onderzoek uit via kleinschalige testen om de kwaliteit te controleren en om na te gaan of de techniek rendabel is.

1.4.5. *Interconnectiviteit*

Johan Verbauwheide bevestigt van zijn kant dat de interconnectiviteit tussen waterbedrijven heel belangrijk is. De spreker toont een visualisatie van de reeds gerealiseerde en de op stapel staande projecten om deze interconnectiviteit nog

verder te verhogen. Slide 27 geeft de verschillende distributiegebieden weer die verbonden zijn via grote transportlijnen. Enkel de transportlijnen met een diameter groter dan 500 millimeter zijn zichtbaar. Het is de bedoeling om elkaar in nood te kunnen helpen en het drinkwater op de meest efficiënt mogelijke manier te kunnen verdelen in Vlaanderen.

1.4.6. *Impact veranderende realiteit*

Door de uitvoering van de genoemde projecten verzekeren de waterbedrijven de leveringszekerheid. Hij herhaalt dat de vraag niet evenredig met de bijkomende investeringen stijgt. De vaste kosten om de leveringszekerheid te garanderen gaan echter sterk de hoogte in, onafhankelijk van het gebruik. Het is dan ook belangrijk dat de tariefstructuur van de integrale waterfactuur rekening houdt met deze veranderende realiteit. De vaste kosten bedragen ongeveer 80 procent van de kostprijs. Via het vastrecht wordt dus maar een kleine fractie daarvan aangerekend aan de klant.

1.4.7. *Toekomstgerichte tariefstructuur*

De SERV en de Minaraad formuleerden op vraag van minister Zuhair Demir al enkele aanbevelingen om de tariefstructuur te hervormen. De waterbedrijven sluiten zich bij vele van deze aanbevelingen aan. Ze hebben echter een andere visie op het vastrecht, rekening houdend met de zonet toegelichte toename van de vaste kosten. Deze moeten vertaald worden naar de tarieven. De waterbedrijven – verenigd binnen AquaFlanders – hebben daarom een eigen voorstel uitgewerkt voor een toekomstgerichte tariefstructuur, waarbij een aantal uitgangspunten en principes vooropgesteld worden.

Een eerste uitgangspunt is het behoud van de integrale waterfactuur. De integrale waterfactuur werd ingevoerd in 2005 en levert voordelen op voor zowel de Vlaamse burgers, de bedrijven als de drinkwaterbedrijven. De spreker haalt de btw-besparing op de factuur van Aquafin ter waarde van 100 miljoen euro aan. Voor de Vlaamse bedrijven betekende de factuur een omzetting van heffingen naar bedrijfskosten. De Vlaamse waterbedrijven kregen dankzij de integrale waterfactuur de mogelijkheid om een rol op te nemen als riooloperator en om administratieve kosten voor de inning – althans gedeeltelijk – te recupereren. Deze kostenrecuperatie is de voorbije jaren evenwel volledig uitgehold en tot nul herleid, zodat zelfs de kosten voor het debiteurenrisico niet meer volledig gedekt zijn. Dit is niet aanvaardbaar.

De waterbedrijven vragen daarnaast dat de tariefstructuur zuiver, transparant en eenvoudig is. Enkel de kosten van geleverde producten en diensten kunnen via de waterfactuur aan de gebruiker worden aangerekend. Met andere woorden: fiscale instrumenten horen er niet thuis. In dit kader kan worden onderzocht om op termijn de kosten voor het afvalwaterbeheer duidelijk te onderscheiden van de kosten voor het regenwaterbeheer. Voor dit laatste zou een tarifieringsmodel gebaseerd kunnen zijn op de ondoordringbare bebouwde oppervlakte.

De kosten moeten transparant aan de verschillende componenten worden toegekend. Er mogen geen kosten van de ene naar de andere component worden doorgeschoven. Om dit te kunnen waarborgen, is het volgens de spreker wenselijk dat het toezicht op de aan te rekenen kosten door één onafhankelijke regulator gebeurt. Op deze manier kan ook de transparantie van de totale kostenaanrekening worden verzekerd.

De burger moet de tariefstructuur eenvoudig kunnen begrijpen. Op dit vlak zit men nog met een aantal knelpunten uit het verleden.

Een derde uitgangspunt betreft de betaalbaarheid en billijkheid van de aanrekeningen. De sector wordt – zoals besproken – geconfronteerd met heel wat uitdagingen en

investeringen. Toch moet de factuur betaalbaar blijven. Daarnaast moet de bijkomende inspanning via de tariefstructuur op een faire manier aan de gebruiker worden aangerekend. Dit kan door een vaste vergoeding in te voeren die in verhouding staat tot het niveau van de vaste kosten voor productie en levering van drinkwater en die jaarlijks geïndexeerd wordt – wat momenteel niet het geval is. Hierdoor dragen de gebruikers die het openbare net enkel als back-up, in hoge nood of slechts op bepaalde momenten doorheen het jaar gebruiken, ook bij in de vaste kosten van de publieke infrastructuur. Hierbij kunnen lessen getrokken worden uit de ervaringen met de energie-infrastructuur.

In het kader van een faire aanrekening dient het huidige systeem van sociaal tarief ook in vraag te worden gesteld. Een studie van de WaterRegulator heeft immers aangetoond dat een deel van de doelgroep geen nood heeft aan het sociale tarief, terwijl andere doelgroepen die wel financiële steun zouden kunnen gebruiken, niet van het sociale tarief kunnen genieten. Nog fundamenteler is de vraag of een sociale correctie – zeker een correctie van 80 procent ten opzichte van de standaardtarieven – kan en moet worden georganiseerd via de waterfactuur. Een fijnere, en dus ook correctere, sociale tegemoetkoming kan beter los van die factuur worden uitgewerkt. Dat geldt trouwens ook voor andere sociale voorzieningen. Dit zou bij de waterbedrijven bovendien zorgen voor heel wat administratieve vereenvoudiging, aldus Johan Verbauwheide.

1.5. Financiering

Dirk Verbeelen is directeur Netinfradiensten bij FARYS. Hij verduidelijkt de financiering van de respectievelijke activiteiten van de waterbedrijven. De integrale waterfactuur bestaat – zoals eerder toegelicht – uit drie componenten. De waterbedrijven staan in voor de facturatie en inning van deze componenten. Een deel van de gemeentelijke saneringsinkomsten wordt evenwel doorgestort naar andere rioolbeheerders of naar de gemeenten die vandaag nog zelf instaan voor de exploitatie van hun rioolinfrastructuur. De bovengemeentelijke saneringsinkomsten gaan nagenoeg integraal naar Aquafin.

Voor de productie en levering van drinkwater komen de inkomsten rechtstreeks uit facturatie. De financiering van de rioleringsactiviteit – gemeentelijke sanering – gebeurt enerzijds via rechtstreekse facturatie en anderzijds via subsidiëring door het Vlaamse Gewest en de tussenkomst van vennoten. De financiering voor de zuivering van afvalwater – bovengemeentelijk – komt uit rechtstreekse facturatie en een bijdrage via het Minafonds.

In 2020 bedroeg het totaal van die drie componenten 1,6 miljard euro. 88 procent daarvan zijn inkomsten via de integrale waterfactuur, 4 procent zijn subsidies en tussenkomsten van vennoten, 8 procent komt van het Minafonds.

In de vermelde bedragen zijn de heffingen niet inbegrepen, vertelt Dirk Verbeelen. Dat is een ander verhaal. Iedereen die water verbruikt van een waterbedrijf of eigen waterwinning, of water loost, moet een bijdrage voor de zuivering van het afvalwater betalen. Wie zelf aan waterwinning doet of meer dan 500 kubieke meter water per jaar verbruikt, betaalt een heffing op de waterverontreiniging. Pompt men effectief grote hoeveelheden grondwater op – meer dan 500 kubieke meter per jaar –, dan is er nog een bijkomende heffing op de winning van grondwater. In een aantal gevallen wordt men – al dan niet gedeeltelijk – vrijgesteld van heffingen. Dat is onder andere het geval bij IBA's die gebruikt worden voor de zuivering van huishoudelijk afvalwater.

1.6. Financiële gezondheid

Koen De Schutter is CEO ad interim bij water-link. Hij belicht de financiële gezondheid van de watersector. De eerste slide die hij gebruikt, geeft de verhouding tussen de reserves en de schulden van de integrale waterbedrijven weer van 2017 tot 2021. Wat alvast opvalt, is dat de verhouding van de reserves ongeveer 75 procent bedraagt – wat aanzienlijk is. Dat komt omdat de bedrijven in het verleden boekhoudkundige winsten hebben gemaakt die ze niet hebben uitgekeerd, maar in de vennootschappen hebben gehouden en toegevoegd hebben aan de reserves of het overgedragen resultaat.

Dat betekent dat er in de verschillende watermaatschappijen een sterke buffer aan vermogen is. Er is echter een groot verschil tussen vermogen en beschikbare cash. Zo behoort een eigen huis ook tot iemands vermogen, maar het is geen geld dat onmiddellijk beschikbaar is. Er moet dus een groot onderscheid gemaakt worden tussen de financieringscapaciteit van een bedrijf enerzijds en de boekhoudkundige winst anderzijds.

Tussen 2017 en 2021 is de verhouding van de schulden licht gestegen. Dat is te verklaren door het feit dat er momenteel meer geïnvesteerd wordt dan er met eigen middelen gegenereerd wordt. Dat houdt in dat er extra externe financiering aangewend moet worden om de investeringen te kunnen realiseren. Op jaarbasis investeerden de waterbedrijven de laatste vijf jaar gemiddeld zo'n kleine 500 miljoen euro.

Als het tekort aan financiering wordt opgevangen door externe financiering, moet bekeken worden wat de financieringscapaciteit van de verschillende bedrijven is, vult Koen De Schutter aan. Financiële instellingen gaan daarbij niet enkel kijken naar de verhouding tussen reserves en vreemd vermogen, ze willen weten welke financiële hefboom een bedrijf kan opzetten om hun activiteiten op een goede manier te kunnen financieren.

Een van de verhoudingen die daarvoor volgens de spreker vaak wordt gebruikt, is die tussen nettoschuld en kasstroom. Met andere woorden: hoeveel jaar is er nodig om met de beschikbare operationele middelen de schulden te betalen? In de watersector zitten de meeste bedrijven – wat die verhouding betreft – tussen 2 en 3, wat betekent dat zij drie jaar nodig hebben om hun schulden via inkomsten uit hun werkzaamheden terugbetaald te krijgen. De nutssector kan zelfs een nog hogere hefboom verdragen, omdat de kasstromen in die sector gewoonlijk heel stabiel zijn in vergelijking met andere sectoren.

Wat betekent dat concreet? Volgens Koen De Schutter is de solvabiliteit van de sector sterk en zijn de financiële hefbomen aan de lage kant. De sector is er dus klaar voor om de investeringen die hij tegemoetziet, gefinancierd te krijgen. Het is voor alle bedrijven belangrijk dat er een goed optimum wordt gezocht tussen eigen middelen enerzijds en vreemde middelen op de markt anderzijds, tegen competitieve en goede voorwaarden.

1.7. Tariefplannen

Hans Goossens is directeur-generaal van De Watergroep. Hij geeft aan dat hij heel blij is om hier te zijn en rechtstreeks het debat met de commissieleden te kunnen aangaan. Tegelijkertijd is hij ook een klein beetje droevig, omdat hij zijn vers getapt glas kraanwater mist. In de plaats daarvan kreeg hij twee kleine flesjes. Dankzij de Europese drinkwaterrichtlijnen is Europees water immers drinkbaar, van een zeer goede kwaliteit en wordt het zeer goed bewaakt. Hij is bovendien van oordeel dat niet-Europeanen nog beter overtuigd moeten worden van de betrouwbaarheid van Europees drinkwater.

1.7.1. *Tariefplannen 2023-2028*

De spreker licht toe dat in de periode tussen 2017 en 2022 voor het eerst werd gebruikgemaakt van een structureel tariefplan. Dat betekent dat de drinkwaterbedrijven, om nieuwe tarieven te kunnen gebruiken vanaf 1 januari 2023, een nieuw tariefplan hebben moeten opstellen voor de komende zes jaar. Vier van de zes bedrijven hebben dat ook gedaan. Pidpa en water-link deden dat, vanwege hun fusiegesprekken, niet. Zij hebben een voorlopig tarief, het geïndexeerde tarief van 2022, dat zal worden gecorrigeerd wanneer ze een nieuw tariefplan hebben.

1.7.2. *Procedure*

De methodiek voor het opstellen van een tariefplan ligt vast in regelgeving. Gewoonlijk start een waterbedrijf er een jaar op voorhand mee. Ze bekijken eerst en vooral de noodzakelijke investeringen, wat voor het huidige tariefplan een bijzonder aandachtspunt is geweest, omdat de sector, zoals al aangegeven, voor behoorlijk grote investeringen staat. Daaruit resulteren de afschrijvingen die de komende zes jaar verwacht worden. Er wordt gekeken naar de projectie van de kosten die ze menen te moeten maken en welke kosten gedekt moeten worden door het drinkwatertarief, welke kosten dus niet betaald kunnen worden met andere, uit niet-gereguleerde diensten gegenereerde, inkomsten.

In het stappenplan om tot een goedgekeurd tariefplan te komen, worden, na de voorlopige goedkeuring door de vennoten en de raad van bestuur, ook de klanten bevroegd. Hun vragen worden beantwoord en – met het antwoord – doorgestuurd naar de WaterRegulator. Op basis daarvan wordt bij de WaterRegulator dan het definitieve tariefplan ingediend. De regulator zal het plan, na het ontvankelijk te hebben verklaard, aan een grondige studie onderwerpen. In de herfst komen bij alle drinkwaterbedrijven dan ook behoorlijk wat vragen binnen, aldus de spreker. Als alles goed gaat, neemt de WaterRegulator aan het einde van het jaar een beslissing.

De tariefplannen van de vier bedrijven die er een indienden, werden eind vorig jaar goedgekeurd. Bij FARYS gaat het om een voorlopige goedkeuring, wat betekent dat er in de loop van het tariefplan nog wijzigingen aan kunnen gebeuren.

Hoe bepaalt een waterbedrijf nu zijn drinkwatertarief? Eerst schat het de kosten en de inkomsten voor zes jaar in. Daarnaast wordt ook het verwachte verbruik bekeken. Op basis daarvan wordt bepaald wat de prijs per kubieke meter per jaar – de kostindicator T – zou moeten zijn om break-even te draaien. De kostindicator wordt voor een periode van zes jaar uitgezet, zoals weergegeven op de grafiek van slide 40. Op diezelfde grafiek is ook het tariefpad (Td) te zien, dat gemaakt wordt om te vermijden dat de prijs voor de burger te veel fluctueert. De curve van dat pad kan variëren en is onder andere afhankelijk van het uitgavenpatroon van het bedrijf in kwestie. Een zekere continuïteit is niettemin van belang.

1.7.3. *Tariefpaden*

Slide 41 toont de door de regulator besliste tariefpaden voor de vier waterbedrijven met een nieuw tariefplan. Slide 42 geeft weer dat AGSO Knokke-Heist een getrappt pad heeft, terwijl voor de andere drie bedrijven gekozen is voor een lineaire trend. Bij FARYS is die afwijkend vanwege de voorlopige tarieftoekenning. Dat resulteert in een stijgend tariefpad vóór indexatie.

Tot de kosten die de bedrijven in hun tariefplan aanbrengen om hun tarieven en tariefpad te verdedigen, behoren onder andere besparingen en initiatieven voor efficiëntie- en effectiviteitswinst. Die moeten worden gerapporteerd en worden – aan de hand van KPI's – opgevolgd door de WaterRegulator.

Hans Goossens waarschuwt dat de prijs van het tariefpad nog niet de prijs is zoals die op de waterfactuur terechtkomt. Zoals zijn collega's al verduidelijkten, bestaat de factuur uit drie onderdelen, met elk een vaste en een variabele component. De prijs hangt daarnaast samen met het aantal gedomicilieerden, of het basis- dan wel het comforttarief wordt toegepast en of men recht heeft op een sociaal tarief. De klantenpopulatie bij de waterbedrijven is behoorlijk verschillend. Zo zijn er in de kustgemeenten heel wat tweedeverblijvers; in landelijke gebieden zijn dan weer meer mensen op één adres gedomicilieerd, wat voor korting op het vaste tarief zorgt; enzovoort.

In een volgende stap wordt het tariefpad volgens het specifieke klantenpatroon van de waterbedrijven vertaald naar het basistarief. Op slide 43 is een tabel met de tarieven voor 2023 te vinden. De tabel geeft de geïndexeerde tariefpaden en de variabele maximumtarieven voor huishoudens en niet-huishoudens voor dit jaar weer.

1.7.4. Efficiëntiewinsten 2023-2028

De waterbedrijven vinden het belangrijk en nodig om enerzijds voldoende te kunnen investeren. De realiteit zet hen daar ook meermaals toe aan. Anderzijds voelen ze ook dat ze evenzeer moeten proberen om de waterfactuur in de toekomst voor iedereen betaalbaar te houden. Dat impliceert volgens Hans Goossens dat de watermaatschappijen, net als elk ander bedrijf, op zoek gaan naar manieren om hun organisatie efficiënter en hun operaties effectiever te laten verlopen.

De koepel AquaFlanders is van groot belang in het stimuleren van samenwerkingen en synergieën. Slide 44 somt enkele lopende projecten op. Een snelle blik op deze lijst leert dat alle zes waterbedrijven bij meerdere projecten betrokken zijn en dus met elkaar samenwerken.

De spreker licht één project verder toe: de digitale watermeter, die wordt uitgerold over een heel groot werkingsgebied. Voor dit project wordt niet enkel intens samengewerkt met alle waterbedrijven, maar ook met Fluvius. Dat zorgt voor een open blik die maakt dat potentiële synergieën zoveel mogelijk benut worden.

Ook in andere gebieden wordt gestreefd naar meer efficiëntie en effectiviteit. Zo wordt sterk ingezet op duurzaamheid, digitalisering en innovatie. De digitale watermeters illustreren natuurlijk de digitale vooruitgang, maar ook het hele NRW-verhaal kadert daarin. Daar komen immers heel wat metingen, data en data-analyses bij kijken.

Ook de watermaatschappijen vertalen de Europese doelstellingen om tegen 2050 klimaatneutraal te zijn naar hun eigen duurzaamheidsdoelstellingen. Zo is er wat het reduceren van de CO₂-voetafdruk betreft al heel wat werk geleverd om een methodiek te ontwikkelen die ervoor zorgt dat er met targets gewerkt kan worden. Ook andere initiatieven zoals het opwaarderen van proceswater voor de industrie ondersteunen de duurzaamheid.

1.7.5. Investerings

Hans Goossens voegt eraan toe dat de waterbedrijven hun investeringen de laatste jaren steeds meer op elkaar afstemmen. Initiatieven worden niet parallel, maar synchroon en met elkaar ontwikkeld. Dat leidt tot een toch wel ambitieuze investeringsportefeuille voor de komende zes jaren, zoals slide 46 illustreert. De spreker benadrukt dat zeker voor het investeren in infrastructuur intens met de collega's wordt samengewerkt. Leveringsplannen worden naast elkaar gelegd, de langetermijnplannen voor de voorziening worden op elkaar afgestemd en er worden methodieken en matrices ontwikkeld die ervoor zorgen dat voor heel Vlaanderen de meeste efficiënte investeringsbeslissingen worden genomen.

Het investeringsniveau voor de komende drie jaren is vrij constant: het stijgt tussen 2023 en 2025 en blijft daarna vrijwel gelijk. De realiteit kan er natuurlijk altijd iets anders uitzien, merkt de spreker op, maar er zitten zeer reële ambitieuze plannen in. Er wordt volop aan gewerkt om die tegen 2029 gerealiseerd te krijgen.

1.8. Samenvatting

Brecht Vermeulen is voorzitter van AquaFlanders. Hij begint zijn samenvattend besluit met de sterk veranderde context waarbinnen de integrale waterbedrijven actief zijn. De grillige weerfenomenen van de afgelopen jaren maken de impact van de klimaatverandering voelbaar, zowel in periodes van langdurige droogte als periodes met zeer intense neerslag. Daarnaast zien de waterbedrijven een dalend gemiddeld kraanwaterverbruik, maar piekverbruik bij aanhoudende warme, droge dagen. Zowel de infrastructuur voor waterproductie en -distributie als de rioleringsinfrastructuur moeten aan deze nieuwe realiteit aangepast worden.

Om aan die uitdagingen tegemoet te komen, vinden op verschillende domeinen evoluties plaats die gekaderd kunnen worden binnen de Blue Deal. Brecht Vermeulen denkt bijvoorbeeld aan brondiversificatie en de uitbouw van hybride watervoorzieningsmodellen die zowel uit decentrale als centrale voorzieningen bestaan. Daarnaast werken de waterbedrijven aan oplossingen om de kwaliteit van het drinkwater te blijven garanderen in deze veranderende context. Ze werken aan een meer klantgerichte dienstverlening – heel belangrijk in deze tijden –, bijvoorbeeld door verder in te zetten op digitalisering. Net als andere sectoren zetten ze in op duurzaam ondernemen om hun ecologische impact te verkleinen.

Daarbij moeten de waterbedrijven hun financiële draagkracht goed in het oog houden. Om de leveringszekerheid op lange termijn te garanderen, zijn de komende jaren verhoogde investeringen noodzakelijk. Bij het financieren van deze investeringen dient de schuldgraad bewaakt te worden, met een goed evenwicht tussen eigen vermogen en vreemd vermogen.

De kosten van de waterproductie en -distributie – bestaande en nieuwe modellen – worden volledig gedragen via de integrale waterfactuur. Deze bevat – zoals daarstraks werd getoond – drie componenten: de productie en levering van drinkwater, de afvoer van afvalwater – gemeentelijke sanering – en de zuivering van afvalwater – bovengemeentelijke sanering.

De tariefstructuur moet kunnen omgaan met al die evoluties. Ze moet tegelijk de financiële draagkracht van de waterbedrijven verzekeren en de betaalbaarheid van water voor elke Vlaming blijven garanderen. De toekomstige tariefstructuur moet rekening houden met de stijgende vaste kosten die de sector heeft om de beschikbaarheid van kraanwater en de afvalwaterinfrastructuur in alle omstandigheden te kunnen verzekeren. Omdat het doorvoeren van een aanpassing van de tariefstructuur een ingrijpende en complexe operatie is, is er nood aan een diepgaande reflectie over de tariefstructuur van morgen. Daar wil de sector zeker niet aan voorbijgaan, aldus Brecht Vermeulen.

De integrale waterbedrijven pleiten voor een toekomstgerichte integrale waterfactuur die gebaseerd is op drie uitgangspunten. Ten eerste willen ze de integrale waterfactuur behouden, want deze levert voordelen op voor zowel de burger, de bedrijven als de waterbedrijven.

Daarnaast sturen ze aan op een zuivere, transparante en eenvoudige factuur. Enkel de kosten van geleverde producten en diensten kunnen via de waterfactuur aan de gebruiker worden aangerekend. In dit kader kan worden onderzocht of de kosten voor afvalwater- en regenwaterbeheer op termijn duidelijker kunnen worden gescheiden. De kosten moeten transparant aan de verschillende componenten worden

toegekend. De tariefstructuur moet ook eenvoudig zijn, zodat de klant de opbouw van de kostenaanrekening kan volgen en begrijpen.

Tot slot bepleiten de integrale waterbedrijven een betaalbare en faire factuur. Samen met het opzetten van het wettelijke kader hierover moet bepaald worden of de gevraagde inspanning de betaalbaarheid van het water niet in het gedrang brengt, en dus of de doelstelling moet worden bijgesteld dan wel of een deel uit de algemene middelen moet worden gefinancierd. De bijkomende inspanning moet via de tariefstructuur op een faire manier aan de gebruiker worden aangerekend. Dit kan door een vaste vergoeding in te voeren die in verhouding staat tot het niveau van de vaste kosten voor de productie en levering van drinkwater en die jaarlijks geïndexeerd wordt. Ook kan worden gedacht aan aparte vergoedingen of componenten, voor bijvoorbeeld kwaliteitsbewaking en netbeheer, voor gebruikers die geen gebruik maken van de volledige infrastructuur enzovoort. Hierbij kunnen lessen getrokken worden uit de ervaringen met de energie-infrastructuur. Daarnaast kan ook de vraag gesteld worden of sociale correcties überhaupt via de waterfactuur verrekend moeten worden dan wel of deze niet beter via de fiscaliteit of op een nog andere manier geregeld worden.

2. Vragen van de parlementsleden

2.1. Tussenkost van Mieke Schauvliege

Mieke Schauvliege dankt de sprekers voor hun toelichting en gaat in op de tariefstructuur. Heeft ze het goed begrepen dat alle watermaatschappijen akkoord gaan met de aanbevelingen van de SERV, behalve met het voorstel voor een zo laag mogelijk vastrecht? Of zit daar nog variatie in? Ze stelt deze vraag omdat er discussie is over de eenpersoonsgezinnen en de nieuw samengestelde gezinnen. Hoe moet dat worden aangepakt? Wat stellen de sprekers in dat verband voor? Zij stelden heel duidelijk dat de betaalbaarheid van de waterfactuur heel belangrijk is, maar dat geldt ook voor nieuw samengestelde gezinnen? Daarvoor bestaan volgens Mieke Schauvliege momenteel geen adequate oplossingen. Ook de SERV en de Minaraad kaarten dit overigens aan.

Ze herhaalt dat ze uit de toelichting afleidt dat de waterbedrijven akkoord gaan met alle opmerkingen die de Minaraad met betrekking tot de huidige tariefstructuur geformuleerd heeft, dus ook met de schrapping van het basistarief voor de tweede verblijven, het gelijke vastrecht voor alle gezinnen en het afschaffen van de korting per persoon. Enkel het vastrecht zien de bedrijven niet zitten. Wat stellen ze daarvoor dan in plaats, wil Mieke Schauvliege weten.

Om tot hun suggesties betreffende een toekomstgerichte tariefstructuur te komen, voerden de waterbedrijven een studie uit en stelden ze een uitgeschreven standpunt op. Kunnen de commissieleden dat ontvangen? Mieke Schauvliege wil immers iets uitgebreider dan tijdens deze hoorzitting vernemen hoe de bedrijven tot hun redenering zijn gekomen. De minister heeft begin januari immers aangekondigd dat zij al bezig is met het aanpassen van de tariefstructuur. Mieke Schauvliege wil meer bepaald weten wat de concrete voorstellen van de sprekers zijn met betrekking tot de fiscale doorrekeningen in de waterfactuur en het sociale tarief, twee zaken waarvan ze aangaven dat ze die liever anders zouden zien.

In het regeerakkoord staat dat er een herstructurering van het waterlandschap op stapel staat, die tegen het einde van deze legislatuur rond zou moeten zijn. Er is één fusieoperatie bezig, maar Mieke Schauvliege vraagt welke initiatieven daarrond nog worden genomen. In deze commissie wordt immers vaak gezegd dat er minder drinkwatermaatschappijen moeten komen. Bovendien hebben FARYS en De Watergroep blijkbaar een gezamenlijk dochterbedrijf opgericht, waarover de minister ook niet zo tevreden is. Aan welke initiatieven wordt gewerkt om die herstructurering

door te voeren? De waterbedrijven benadrukken dat ze goed samenwerken, maar zal dat ook uitmonden in fusies of in één groot waterbedrijf? Of ziet men dat niet zitten?

Mieke Schauvliege stipt aan dat ze in de toelichting niets gehoord heeft over de prijzen voor drinkwater dat in de industrie wordt gebruikt. 23 procent van het drinkwater komt daar terecht. In het verslag van de WaterRegulator staat bovendien dat er moet toegezien worden op de scheiding tussen de inkomsten uit de factuur van huishoudens en de factuur van de industrie. De ene mag de andere niet financieren. Datzelfde verslag kaart aan dat dat met de door de waterbedrijven opgestelde tariefplannen niet gegarandeerd kan worden. Mieke Schauvliege wil weten hoe de drinkwaterprijs van de industrie evolueert en of die even snel stijgt als het geval is bij de huishoudens. Hoe garanderen de watermaatschappijen daarnaast dat de bijdrages die huishoudens betalen niet ingezet worden voor de industrie of omgekeerd? Hoe moet zij de opmerking van de WaterRegulator met betrekking tot de onduidelijke onderlinge verbanden tussen beide bijdragen begrijpen?

Ze wil ook weten hoe de waterbedrijven omgaan met het samenspel tussen meer investeren enerzijds en zorgen voor minder drinkwaterverbruik en dus – voor hen – minder inkomsten anderzijds. Dat lijkt haar een zeer grote uitdaging, zeker als het erop aankomt de factuur ook betaalbaar te houden.

In de beleidsnota staat tot slot dat er gewerkt wordt aan een decreet om alle regulatoren op elkaar af te stemmen. Zijn de waterbedrijven daarbij betrokken? Wat is de mening van de sprekers over het feit dat men de regulatoren van energie, water en riolen in één decreet wil steken en er een rol aan wil toekennen? Wat zijn daar de voor- en nadelen van, vraagt Mieke Schauvliege zich af.

2.2. Tussenkost van Leo Pieters

Ook *Leo Pieters* dankt de aanwezige sprekers voor hun uiteenzetting. Hij gaat ervan uit dat het verschil tussen wat de waterbedrijven aan water winnen en wat er bij de huishoudens uitkomt, verlies is. Afgaande op de cijfers, raamt hij dat verlies op zo'n 8 procent, wat hij op zich vrij hoog vindt. Hij weet dat daaraan gewerkt wordt, maar vraagt zich af welk niveau voor de waterbedrijven aanvaardbaar is. Wanneer denken ze dat te kunnen bereiken?

Hij stelt vast dat het geheel van de geplande investeringen voor de periode 2023-2028 grotendeels bepaald wordt door de investeringen in de productie. Op een gegeven moment worden die zelfs verdubbeld. Wat ligt daaraan ten grondslag? Wordt dat veroorzaakt door de nood aan extra zuivering of gaat het – meer algemeen – over installaties die vernieuwd en geoptimaliseerd moeten worden? Wat zit daarnaast vervat in de 'overige' investeringen? Die verminderen immers nogal op zes jaar tijd.

Leo Pieters vraagt of er innovaties bestaan die, met het oog op het verminderen van lekverliezen, de waterleidingen zelf verbeteren. Lekverliezen kunnen te wijten zijn aan aardverschuivingen of verzakkingen, maar wordt er ook gefocust op de optimalisatie van de leidingen op zich?

Burgers worden ertoe aangemaand hemelwaterputten te installeren om zoveel mogelijk hemelwater te recupereren. Voor de waterbedrijven betekent dit een vermindering in afzet, wat volgens Leo Pieters de prijs van drinkwater kan doen stijgen. Hij denkt overigens dat heel wat hemelwaterputten enkel geïnstalleerd worden omdat het moet, maar dat ze niet aangesloten zijn. Welke impact kan de toename van particuliere hemelwaterputten hebben voor de watersector?

In welke mate vormen riooloverstorten een hinderpaal voor de werking van de waterbedrijven? Verschillende waterpompstations die Leo Pieters bezocht heeft, bevinden zich immers stroomafwaarts van stromen en beken waarop veel overstorten zijn aangesloten. Kan het een oplossing zijn om die overstorten weg te werken? Voor het oppervlaktewater zou dat sowieso beter zijn.

Alle bedrijven zetten tegenwoordig in op digitalisering. Leo Pieters vindt dat logisch als het kostenbesparend en efficiënter is. Hij vraagt zich echter af of er voldoende rekening gehouden wordt met de klant. Ook bij andere sectoren valt namelijk op dat nog niet de hele bevolking op de digitale trein zit. In welke mate willen de sprekers daaraan tegemoetkomen?

2.3. Tussenkost van Freya Perdaens

Freya Perdaens dankt de sprekers en wil weten of de aankomende fusie tussen water-link en Pidpa ook overkoepelend nog verder besproken wordt en of er nog andere samenwerkingen mogelijk zijn.

Hoewel er in de commissie regelmatig gesproken wordt over de droogtecrisis van 2022, vindt ze het bewonderenswaardig dat de waterbedrijven daar tot nu toe heel goed mee zijn omgesprongen. Tegelijkertijd vraagt ze zich af hoelang dit nog kan worden volgehouden. Op welke manier wordt ervoor gezorgd dat de buffer behouden blijft? Bovendien stelt zich de vraag waarvoor drinkwater allemaal gebruikt zou mogen worden. Is die sensibilisering een rol die ook de watermaatschappijen opnemen of moet daarvoor toch vooral naar de overheid worden gekeken?

De manier waarop de verschillende waterbedrijven water winnen, verschilt van bedrijf tot bedrijf. Freya Perdaens wil weten of dat zo zal blijven, of dat er veranderingen op til zijn die deel uitmaken van de investeringsplannen.

Ze vraagt zich ook af hoe een uniform reservebeheer er vandaag uitziet en hoe het in de toekomst verder ingevuld zal worden.

De WaterRegulator houdt toezicht op de uitvoering van de door de waterbedrijven vooropgestelde doelstellingen en investeringen. Freya Perdaens vraagt hoe er wordt bijgestuurd, wanneer een waterbedrijf haar doelstellingen niet dreigt te halen. Bestaan daar afspraken rond?

Met betrekking tot het advies van de SERV en de Minaraad over de tariefstructuur wil ze ten slotte nog weten wat de stand van zaken is betreffende de uitrol van de digitale watermeters en of er al onderzoek werd gedaan naar flexibele tarieven.

2.4. Tussenkost van Gwenny De Vroe

Gwenny De Vroe dankt de sprekers voor hun heldere uiteenzetting. Ze geeft aan bezorgd te zijn over de waterfactuur die de laatste jaren – soms fel – gestegen is. Dat ligt niet enkel aan de inflatie, maar ook aan de strategische doelen die de sprekers zelf aanhaalden.

In 2019 werd de in 2016 ingevoerde tariefstructuur voor het eerst geëvalueerd. De minister kondigde daarop aan dat ze de daaruit voortvloeiende aanbevelingen correct zou opvolgen. Dat gebeurde volgens Gwenny De Vroe nauwelijks, tot er een advies werd gevraagd aan de SERV en de Minaraad, dat in mei 2022 werd gepubliceerd. Ze is blij dat daarover nu van gedachten kan worden gewisseld, al had de bespreking beter plaatsgevonden voor de goedkeuring van de nieuwe tariefplannen.

Gweny De Vroe wil van de sprekers graag weten hoe zij denken over de vele aanbevelingen van de SERV en de Minaraad. Hoewel ze vandaag al enkele reacties heeft gekregen, zijn er enkele zaken in het advies die nog vragen oproepen.

In eerste instantie gaat ze dieper in op het vastrecht en de gezinskorting die nefast is voor alleenstaanden. In de commissie pleit ze al jaren voor een tariefaanpassing ten voordele van alleenstaanden. In Brussel doet VIVAQUA dat bijvoorbeeld al vele jaren. Hoe bekijken de sprekers de Brusselse aanpak? Hoe gaan ze daarnaast om met de aanbeveling om het vastrecht eventueel volledig af te schaffen?

In 2020 werd de tarifiering met betrekking tot co-ouderschap besproken. De VMM verwees toen naar digitalisering om dat in de toekomst makkelijker uitvoerbaar te maken en er in de waterfactuur rekening mee te kunnen houden. Wat is de stand van zaken intussen? Welke alternatieven zijn er om mensen in co-ouderschap een billijkere verdeling van de gezinskorting te geven?

Ook in verband met het variabele tarief sturen de SERV en de Minaraad aan op enkele forse ingrepen. Ze stellen zelfs voor om het basistarief voor tweede verblijven te schrappen. Volgens hen is ook een verdere opdeling in het kader van luxeconsumptie aan de orde. Hoe denken de sprekers hierover?

De raden vinden de regulering van de capaciteitstarieven voor de industrie een goede zaak. Zij willen niet dat dit er voor de residentiële klanten komt. Gweny De Vroe vraagt zich af hoe de sprekers daartegenover staan: is dat hier aan de orde, waarom wel, waarom niet?

De sprekers verwezen in hun toelichting meermaals naar de lessen die uit de energie-infrastructuur zouden moeten worden getrokken. Wat bedoelen ze daar precies mee?

De waterbedrijven spraken zich volgens Gweny De Vroe uit voor een centrale rol inzake sociale correctie: ze zien dit eerder geregeld via de fiscaliteit. Heeft ze dit correct begrepen? Ze kreeg daarrond graag nog wat meer duiding.

Voor Gweny De Vroe is er nog heel wat werk aan de winkel als het op slim watergebruik aankomt. Ze beseft dat de waterbedrijven er al veel voor gedaan hebben, maar merkt dat de tarifiering het toch te weinig stimuleert. Aan welke extra mogelijkheden denken de sprekers, niet alleen inzake tarifiering, maar ook in de brede zin? Ze doelt niet op waterbesparende ingrepen, energetische renovatie of een infiltratiebonus, maar wil weten of er vernieuwende en tariefbeïnvloedende maatregelen zijn. Kan de digitale meter daarin een rol spelen? En kan de uitrol van die meter dan niet versneld worden? Hoe zit het daarnaast met de waterscans? Er gebeurt daar momenteel al heel wat mee, zegt Gweny De Vroe, maar wat kan de overheid volgens de sprekers nog meer doen om ook daarvan een extra stimulans te maken?

Inzake lekverliezen is er voor Gweny De Vroe nood aan innovatie. Hoewel de waterbedrijven hier sterk op inzetten – en twee van hen in 2021 zelfs het streefcijfer haalden –, is dit een zeer gevoelig thema, waarbinnen nog heel wat ruimte is voor verbetering. Hoe pakken de watermaatschappijen dit momenteel aan? Welke vernieuwingen en samenwerkingen hebben zij op het oog? Wat kan de Vlaamse overheid doen om innovatie op dit vlak alle kansen te geven?

Aangaande de waterkwaliteit oordeelt Gweny De Vroe ten slotte dat ook daar nog verbetering mogelijk is. Ze erkent dat de Europese waterkwaliteit zeer goed is, maar wil weten of de waterbedrijven daarrond nog verdere initiatieven zullen nemen.

2.5. Tussenkost van Tinne Rombouts

Tinne Rombouts bedankt alle sprekers. Ze wil graag een overzicht krijgen van het circulair watergebruik, om te weten of het nog steeds in de lift zit en met welke knelpunten men op dat vlak eventueel geconfronteerd wordt. Europa legt hieromtrent immers ook extra voorwaarden op. Bemoedigt die verstrengde regelgeving het circulair watergebruik? Kan de politiek een bijdrage leveren om dat hergebruik te versterken?

Tinne Rombouts wil weten wat de stand van zaken is met betrekking tot lekverliezen en welke inspanningen de waterbedrijven hieromtrent in de toekomst nog willen leveren, en welke grenzen ze daarbij vooropstellen.

Ze sluit zich aan bij de bezorgdheid om de tarieven van de volledige waterfactuur beheersbaar te houden. Ze vindt het goed dat er een regulator is die mee een oogje in het zeil houdt. Wat de tariefstructuur betreft, vermeldden de waterbedrijven dat hun vaste kosten veel hoger liggen dan wat ze eigenlijk mogen aanrekenen. Ze begrijpt daaruit dat de bedrijven de vaste kost eigenlijk graag zouden verhogen om zo minder afhankelijk te zijn van de variabele kosten en/of het verbruik. In eerste instantie zorgt dat inderdaad voor meer financiële zekerheid. Aangezien er echter al enkele jaren met de huidige tariefstructuur gewerkt wordt, vraagt Tinne Rombouts zich af wat de eigenlijke drijfveer is om alsnog aan de parameters te gaan sleutelen. Waarom is dat voor de waterbedrijven zo belangrijk en waarop willen ze daarmee aansturen?

Tot slot wil Tinne Rombouts nog weten waarom het tariefplan van FARYS slechts voorlopig werd goedgekeurd en wat zo'n voorlopige goedkeuring precies inhoudt.

2.6. Tussenkost van Stijn De Roo

Ook *Stijn De Roo* bedankt de sprekers voor hun gemeenschappelijke presentatie. Allereerst gaat hij in op de contradictie die ontstaat tussen de ingesteldheid op het besparen van water enerzijds en de stijgende waterfactuur anderzijds. Gecombineerd met de toenemende investeringen door de waterbedrijven, resulteert dat in een verhaal dat moeilijk uit te leggen valt. Hij wil dan ook van de sprekers weten hoe ze ervoor willen zorgen dat het brede publiek daar zicht op krijgt.

In de presentatie werd vooral gesproken vanuit de vaste kosten – een begrijpelijk uitgangspunt voor de watermaatschappijen zelf. Hij ziet echter enkele trends in de maatschappij die niet werden benoemd. Zo zijn er meer en meer collectieve gebouwen die nadenken over een eigen waterzuiveringssysteem, maar de maatschappelijke kost van zo'n systeem is vele malen hoger dan het water laten transporteren en laten binnenkomen via de kraan.

Als men het drinkwatertarief laag kan houden en het aanbod voldoende hoog, is het voor de consument op sommige vlakken financieel voordeliger om geen regenwaterput te hebben en het water uit de kraan te laten komen, aldus Stijn De Roo. Tegelijkertijd dient zo'n regenwaterput ook andere doelen. Hij kan water opslaan op momenten dat er veel regen valt. Wanneer er voldoende watervoorraad is, kan in zo'n regenwaterput ook drinkwater worden opgeslagen voor meer laagwaardige toepassingen, waardoor het piekverbruik – wat toch een van de grootste kosten is – naar beneden kan worden gehaald.

Er worden ook veel vaste kosten gemaakt vanwege de digitale meters. Die leveren voordelen op – zo dragen ze onder andere bij aan het opsporen van lekken –, maar de burger vraagt zich af waarom hij zo'n meter zou laten installeren, als hij dat niet voelt in zijn factuur. In de tarifiering die nu werd voorgesteld, zit nog geen

variabel tarief. Maar, zegt Stijn De Roo, zelfs als dat variabel tarief er komt, is het nog maar de vraag of dat de factuur effectief zal kunnen verlagen.

Hij vraagt zich dus af op welke manier ervoor gezorgd kan worden dat het gezond verstand op het vlak van drinkwatergebruik opnieuw zegeviert. Hij is van oordeel dat het ook voor de waterbedrijven zelf goed zou zijn om de kwaliteit van dat drinkwater nog meer te benadrukken, om met doorrekeningen naar buiten te komen en te verduidelijken dat het gebruik van drinkwater niet altijd verspilling hoeft te zijn. Het is belangrijk dat de consument begrijpt waarom de factuur hoger wordt. Nog beter zou zijn om de factuur niet hoger te laten worden.

Zijn tweede vraag betreft de uitgangspunten en principes die naar voren geschoven werden. Bestaat daarover een gemeenschappelijke visietekst die alle waterbedrijven delen, wil Stijn De Roo weten. Zo ja, kan die dan gedeeld worden met het parlement? Of zijn het eerder informeel vastgelegde principes waaraan elk bedrijf zijn eigen verhaal ophangt? Op welke manieren vertalen deze uitgangspunten en principes zich in een voordeel voor de consument?

Stijn De Roo stelt vast dat er tussen de verschillende waterbedrijven nog steeds grote verschillen zijn in tarifiering, terwijl er tegelijkertijd wordt aangegeven dat er meer interconnectief wordt samengewerkt. Wat zijn op dat vlak de toekomstplannen? Blijft iedereen op zijn eiland of wordt er gezocht naar een betere samenwerking, die het overbodig maakt om allemaal een eigen bron te hebben of lange transportnetwerken te moeten uitbouwen en die de factuur voor de consument doet dalen?

Wat de lekverliezen betreft, wil Stijn De Roo nog weten op welk punt voor de waterbedrijven de economische omslag zit. De index die moet worden gehaald, is volgens hem 0,5. Correspondeert die met het economisch omslagpunt om de lekverliezen in de praktijk economisch te kunnen verantwoorden?

2.7. Tussenkoms van Bruno Tobback

Bruno Tobback sluit zich in de eerste plaats aan bij de bedenking van een aantal collega's dat het bijzonder moeilijk is om uit te leggen aan klanten en gezinnen dat het gemiddeld waterverbruik per kop daalt, maar de prijs desondanks toch zal stijgen. Hij is zeer benieuwd hoe de sprekers dit motiveren en wil daaromtrent enkele vragen stellen en suggesties doen.

Ligt de verantwoordelijkheid voor de stijging van de productiekosten bij de klant en de kleine verbruikers, als hun verbruik tegelijkertijd daalt? Wie zijn dan de eigenlijke motoren achter deze stijging? De heffingen voor wie aan eigen waterwinning doet, maken hier geen deel van uit. Bruno Tobback wil weten wat de verhouding is tussen de opbrengst van de heffingen enerzijds en de opbrengst van het vastrecht en de drinkwatertarieven anderzijds, wat betreft de bijdrage aan de kosten voor de afvoer en de zuivering van water. Want, als men water verbruikt, komt dit sowieso terecht in rioleringen en zuiveringsinstallaties, ongeacht of men al of niet betaalt om drinkwater af te nemen van een drinkwaterbedrijf. Ook zij die zelf aan waterwinning doen, veroorzaken dus kosten die de waterbedrijven in de globale factuur willen steken. In hoeverre is die kost correct verdeeld? Heeft men er überhaupt zicht op?

Wie grondwater onttrekt, beïnvloedt bovendien nog enkele andere kosten. Ze zijn ten eerste een concurrent van de watersector. Ten tweede zijn ze op een aantal locaties ook mee verantwoordelijk voor bijvoorbeeld verzilting en dus toenemende kosten voor waterzuivering. In hoeverre dragen zij bij aan de stijgende kosten? Kortom: worden de stijgende kosten doorgerekend aan een zeer beperkte groep, omdat een andere groep verantwoordelijken niet bijdraagt? Is het dan logisch om deze kosten in een factuur te steken die naar de zogenaamde 'sitting ducks'

gaat – de klant is zeer loyaal, hij kan moeilijk vertrekken? Is dat niet een beetje gemakkelijk?

Waarom wordt daarover in de voorstellingen en de ramingen niet gepraat, vraagt Bruno Tobback. Hij vindt dat heel opmerkelijk. Waarom is het zo evident dat al die kosten doorgerekend moeten worden in de drinkwaterfactuur? Waarom worden er geen alternatieven voorgesteld? Want als de watersector vindt dat hij ten onrechte met een aantal kosten opgezadeld wordt waaraan hij niet veel kan doen, waarom zegt hij dat dan niet? Bruno Tobback heeft het gevoel dat het hele tariefvoorstel hierop neerkomt: de waterbedrijven staan voor een aantal kosten waar noch zij, noch de klant – want hun gemiddeld verbruik per kop daalt – iets aan kunnen doen, maar ze laten de klant toch betalen, want ze hebben niet echt nagedacht over een andere manier om dat te financieren. Hij wil weten of deze redenering klopt.

Kunnen de waterbedrijven verantwoorden wat in hun tariefvoorstellen staat? Moet een deel van de vaste kosten die in de waterfactuur worden gestoken, niet aan anderen worden aangerekend? Dat lijkt Bruno Tobback een faire verdeling. Zaken als klimaatverandering, verzilting en waterschaarste zijn globale maatschappelijke problemen. Is het niet een beetje gemakkelijk om die allemaal in de factuur van de klanten van de waterbedrijven te steken, als daar kosten van komen?

3. Antwoorden van de sprekers

3.1. Onderlinge samenwerking

Brecht Vermeulen gaat eerst in op de vragen naar de onderlinge samenwerking tussen de verschillende waterbedrijven. Pidpa en water-link voeren al jaren gesprekken en naar hij begrijpt, zullen die binnenkort gefinaliseerd worden.

Van het ongenoegen van de minister betreffende de samenwerking tussen FARYS en De Watergroep is hij niet op de hoogte. Dat beide bedrijven de handen in elkaar zouden slaan, kan, gezien de ligging van hun bedieningsgebieden, echter geen verrassing zijn. Daarnaast zijn hun sterktes behoorlijk complementair: De Watergroep focust vooral op productie, FARYS is eerder gespecialiseerd in distributie. Aan de beslissing om een gemeenschappelijk bedrijf op te richten, ging meer dan een jaar denkwerk vooraf, vertelt Brecht Vermeulen. In dat bedrijf moest op korte termijn zoveel mogelijk activiteit komen te zitten, zonder daarvoor structuren te verzwaren door bijvoorbeeld personeel en assets over te brengen.

De activiteiten zijn gebaseerd op vier grote thema's: de automatisering van de netmonitoring en de sturing; het optimaliseren van de opslagcapaciteit; het versterken van de dienstverlening bij de onderhandeling van aan- en verkoopcontracten en het coördineren en beter uitwerken van gemeenschappelijke investeringen of aparte investeringen die gemeenschappelijk worden aangepakt. Deze manier van werken werd na minder dan een jaar operationeel te zijn zo positief ervaren – door zowel de top als de mensen op de werkvloer – dat beide bedrijven op zoek zijn naar manieren om op korte termijn samen nog meer zaken te realiseren.

Maar – en daar zullen ook Pidpa en water-link al op gebotst zijn – elk waterbedrijf is verschillend georganiseerd: soms is er een andere juridische structuur, soms zijn er andere processtructuren enzovoort. Dat samenbrengen is niet eenvoudig, aldus Brecht Vermeulen. Zo is De Watergroep, in tegenstelling tot de andere watermaatschappijen, bijvoorbeeld geen intercommunale. Er zijn wel gemeentebesturen die als vennoten fungeren, maar ook de provincies en het Vlaamse Gewest zijn betrokken. Dat vraagt om een andere manier van besturen. In plaats van snel een fusie door te duwen en daarmee slechts een nieuwe structuur op poten te zetten, focust Brecht Vermeulen liever op een degelijk voorbereide en goed georganiseerde structuur die ook effectief werkt.

Hij beklemtoont dat er dus veel werk wordt verricht op de achtergrond om ervoor te zorgen dat er op het operationele niveau, naar de klanten toe, meer eenheid is, ook wat de toekomstvisie betreft.

(Gweny De Vroe treedt op als voorzitter.)

Eddy Troosters vult aan dat ook water-link en Pidpa zeer complementaire bedrijven zijn, niet alleen geografisch – ze zijn allebei actief in de provincie Antwerpen –, maar ook wat hun waterbronnen betreft: Pidpa werkt enkel met grondwater, water-link met oppervlaktewater. Dat biedt de bedrijven de mogelijkheid om in de toekomst nog beter in te spelen op de klimaatveranderingen en de problemen die daarmee gepaard gaan.

Daarnaast zijn ook hun klantenbestanden relatief divers. Water-link heeft heel veel grote industriële klanten, terwijl Pidpa vrijwel alleen op het residentiële niveau werkt. Ook de activiteiten van de twee spelers vullen elkaar aan. Ze zijn uiteraard allebei bezig met alle activiteiten in de integrale waterketen, maar als rioolbeheerder voor 46 van de 69 Antwerpse gemeenten ligt de nadruk bij Pidpa op riolering, terwijl water-link eerder focust op de industrie in de Antwerpse haven.

Kortom, er zijn heel wat kansen om een mooi fusiebedrijf uit te bouwen. Eddy Troosters vertelt dat daar eind 2020 mee gestart werd en dat dat inderdaad een zeer complex gegeven is. Niet enkel de processen en de bedrijfsculturen moeten gesynchroniseerd worden, het is vooral belangrijk om alles wat juridisch en fiscaal is goed op elkaar af te stemmen, zodat de vennoten van beide bedrijven zich in het nieuwe fusiebedrijf thuis voelen. Pidpa en water-link mogen dan wel twee intercommunales zijn, op fiscaal vlak werken ze elk op een andere manier.

De oefening tussen Pidpa en water-link zit momenteel in de finale fase en Eddy Troosters is ervan overtuigd dat er nog dit jaar met een sterk project naar buiten zal worden getreden.

Carl Heyrman licht toe dat er naast de twee vermelde projecten nog andere samenwerkingsinitiatieven gaande zijn. Enkele daarvan kwamen al aan bod in de presentatie. Waar echter nog niet over gesproken werd, is de zogenaamde impactstudie. Dat is een samenwerking op het vlak van investeringen die erop gericht zijn de drinkwatervoorziening in moeilijke omstandigheden te blijven verzekeren. De watersector heeft de leveringszekerheid tot nog toe altijd goed kunnen garanderen, maar zonder bijkomende investeringen is het volgens Carl Heyrman niet vanzelfsprekend om dat in de toekomst te kunnen blijven doen.

In de impactstudie bundelen de zes waterbedrijven al enkele jaren de krachten om samen de robuustheid van de drinkwatervoorzieningen in heel Vlaanderen te bekijken. Dat leidt tot het definiëren van een korf aan projecten die die drinkwatervoorziening op elk moment moeten waarborgen. Een belangrijke verwezenlijking, zo benadrukt Carl Heyrman.

Recent nog werd beslist tot de ontwikkeling van een methodiek om een assessment te kunnen maken van elke individuele investering. Zo wil men kunnen bepalen of de investering in kwestie wel degelijk voldoende bijdraagt aan de robuustheid van de drinkwatervoorziening en of het de meest efficiënte keuze is.

Carl Heyrman bevestigt dat AquaFlanders inderdaad fungeert als de kamer waarbinnen gesprekken rond samenwerking tussen de verschillende waterbedrijven gebeuren.

Naast samenwerkingen op het vlak van investeringen zijn er binnen de sector ook andere samenwerkingen die leiden tot het verstevigen van effecten enerzijds en

efficiëntiewinsten anderzijds. Zo is er al verschillende jaren een gemeenschappelijke nooddrinkwatervoorziening in Vlaanderen, wat vrij uniek is in Europa, merkt Carl Heyrman op. Zelfs voor de droogteperikelen de kop op staken, sloegen de Vlaamse waterbedrijven dus al de handen in elkaar om ook in zeer problematische omstandigheden voldoende drinkwater te kunnen blijven leveren.

Andere 'shared services' waarbij al jaren intens wordt samengewerkt, zijn de keuringen van de waterinstallaties en de rioleringen. De waterbedrijven zorgen er – via AquaFlanders – samen voor dat de kwaliteit van de wateraansluiting gewaarborgd blijft. Ook op dat vlak worden dus zeker efficiëntiewinsten geboekt.

3.2. Sensibilisering

Ook als het op sensibilisering aankomt, werken de waterbedrijven samen. *Carl Heyrman* verwijst in dat verband naar #ikdrinkkraanwater. Belangrijke stappen in dat kader zijn de acties gericht op het onderwijs. De watersector heeft recent programma's opgestart in Vlaanderen die focussen op de scholen, om op die manier de jongeren – de gebruikers van morgen – te sensibiliseren en ervoor te zorgen dat zij hun ouders, grootouders, broers en zussen gaan stimuleren om verstandig om te gaan met kraanwater en water in het algemeen. De daarrond uitgewerkte pilots zijn intussen geëvalueerd en goed bevonden, en zullen naar alle waarschijnlijkheid verder worden uitgerold. Zo zal de burger van morgen verstandiger omgaan met water dan de vorige generaties, hoopt Carl Heyrman.

Daarnaast staan ook acties op stapel voor de horeca. Het gebruik van kraanwater is daar niet vanzelfsprekend, weet de spreker. De op te starten pilots leggen de nadruk op het nachtleven, dat volgens hem een maatschappelijke verantwoordelijkheid heeft om mensen in beschonken toestand veilig thuis te krijgen. Kraanwater kan daar een rol in spelen als reddingsmiddel. Hij hoopt dat de pilootprojecten ook hier resultaat opleveren.

Een derde sensibiliseringscampagne die zeer binnenkort wordt opgestart, is gericht op sporters. Want het is toch vreemd dat men overal gebotteld water terugvindt – waar ook Hans Goossens al op alludeerde –, terwijl kraanwater ecologisch en veel goedkoper is en gemakkelijker ter plekke te krijgen. De sector wil het gebruik van kraanwater als dorstlesser promoten en zal daarrond een specifieke campagne voor sporters uitrollen.

Hans Goossens denkt dat het inderdaad duidelijk is dat er een tendens tot fusie bestaat, maar dat voldoende rekening gehouden moeten worden met de fiscaal-juridische structuren om op een verstandige manier te kunnen fusioneren, zodat het een echte samenvloeiing wordt.

Los van de al genoemde samenwerkingsverbanden vermeldt hij nog graag De Ganzevoet in Nieuwpoort – een samenwerking tussen Aquaduin, FARYS en De Watergroep – en de preferentiële samenwerkingsovereenkomst tussen AGSO Knokke en FARYS. Daarnaast werken ook Pidpa en De Watergroep occasioneel samen. Wie met wie samenwerkt, is sterk projectafhankelijk, maar het mag duidelijk zijn dat de werkzaamheden van de waterbedrijven met elkaar verweven zijn.

Hans Goossens bevestigt dat het de taak is van de watersector om de bevolking te sensibiliseren. Dat wordt de bedrijven ook opgelegd door de Europese Drinkwater-richtlijn. In dat verband zullen de komende maanden trouwens meer en meer openbare drinkwatertappunten verschijnen in steden en gemeenten, alweer het resultaat van een samenwerking tussen de zes watermaatschappijen.

Koen De Schutter vult aan dat er ook samengewerkt wordt met actoren buiten de sector. Zo is er het project rond circulair koelwater voor de Antwerpse haven – Waterkracht –

waarvoor water-link samenwerkt met Aquafin en privépartner Ekopak. Het is volgens hem belangrijk om ook naar dergelijke samenwerkingsverbanden te kijken, omdat ze eveneens een meerwaarde zijn voor de verschillende klanten van de sector.

3.3. Brondiversificatie

Brecht Vermeulen gaat in op de vraag naar brondiversificatie. Hij verduidelijkt dat er eerst en vooral een onderscheid gemaakt moet worden tussen drinkwater en alle andere vormen van waterbehandeling. Ook daar kunnen de waterbedrijven aan bijdragen, om ervoor te zorgen dat water op een efficiënte manier gebruikt en verbruikt wordt.

Zoals hij eerder aangaf in zijn conclusie, is de watersector van een top-downsysteem met centrale productie geëvolueerd naar een veel hybridere vorm van waterproductie. Die is nog steeds ten dele centraal, zeker in West- en Oost-Vlaanderen, waar geen grondwater aanwezig is en er dus oppervlaktewater gebruikt moet worden, wat grondige en kapitaalintensieve investeringen vraagt. Aan de andere kant zijn er nieuwe vormen van waterproductie die daarop moeten kunnen aansluiten en die, hoewel ze nog in prille ontwikkeling zijn, steeds meer gebruikt worden.

Zeker bij de grote waterverbruikers moet bekeken worden hoe circulair watergebruik mogelijk kan worden gemaakt, niet enkel om ecologische, maar evenzeer om financiële redenen. Wanneer ecologie en economie in evenwicht zijn, zal men, volgens Brecht Vermeulen, steeds meer van die bijkomende productiecentra zien verschijnen. Zoals de wkk's in de energiesector zullen industriële toepassingen overigens ook door particulieren aangewend kunnen worden.

Koen De Schutter komt nog even terug op het project in de Antwerpse haven. Het gaat om 20 miljoen kubieke meter water dat in de toekomst niet meer uit het Albertkanaal zal worden gehaald – en dus vrijkomt voor andere doeleinden –, maar zal bestaan uit gezuiverd afvalwater van de Antwerpenaar, dat dan wordt aangeboden aan de industrie.

Carl Heyrman stelt voor om dieper in te gaan op de brondiversificatie. In essentie zijn oppervlakte- en grondwater nog steeds de voornaamste ruwwaterbronnen. Tegelijkertijd beweegt en verandert er heel wat. Zo is er – naast Waterkracht – ook het buitenbeentje Aquaduin dat effluent van een waterzuiveringsstation gebruikt als ruwwaterbron. Daarnaast ontstaan ook decentrale projecten, waarbinnen onder andere samengewerkt wordt met de industrie.

Johan Verbauwghede bevestigt de pioniersrol van Aquaduin. Toen zij in 2002 startten met de verwerking van effluent, waren ze een van de eersten ter wereld. Het heeft ook even geduurd vooraleer ze in Vlaanderen navolging kregen. De problemen moeten zich eerst voordoen, vooraleer er naar dergelijke oplossingen gezocht wordt, meent de spreker.

Men vertrekt altijd van de beste bron: grondwater. Daarna richt men zich op zoet oppervlaktewater, waarna brak oppervlaktewater en zout zeewater volgen. Aan de kust, waar het grondwater buiten de duinen brak is, was effluent gewoonweg de best beschikbare bron. Ondertussen zijn heel wat vergelijkbare projecten opgestart, onder andere door De Watergroep en in de industrie. Aquaduin zelf heeft nog een kleiner project lopen in De Panne.

Het grote voordeel van het werken met effluent is dat men, bij een rendement van 80 procent, vijf keer zoveel water kan gebruiken. Het heeft dus een enorm multiplicatoreffect. Belangrijk is ook dat men met dergelijke initiatieven veel in beweging kan krijgen, vult Johan Verbauwghede aan. Zo is de grondwaterwinning aan de kust

enorm gedaald door het hergebruik van water. Het is volgens hem dan ook zeer nuttig om hier verder op in te zetten.

De subsidies in het kader van de Blue Deal zorgen er alvast voor dat er veel in beweging komt en dat er heel wat uitgezocht wordt. Uit al die proefprojecten en innovaties kan men alleen maar leren, om in de toekomst eventueel nog verder bij te sturen.

Carl Heyrman stipt aan dat het gebruik van alternatieve waterbronnen zeker aangemoedigd moet worden, maar hoort de waterbedrijven daar ook kanttekeningen bij plaatsen. De aanvoer van ruwwater moet immers steeds gegarandeerd blijven. Immers, als de gebruiker zich – in periodes van droogte bijvoorbeeld – niet tot zijn alternatieve bron kan wenden, zal hij naar de drinkwaterbedrijven kijken om ervoor te zorgen dat er water uit de kraan blijft komen. Dat impliceert dat de infrastructuur steeds in stand moet worden gehouden, ook al stroomt er – tijdelijk – geen druppel water door.

3.4. Drinkwaterfactuur

Dat brengt de algemeen directeur van AquaFlanders bij de problematiek van de drinkwaterfactuur. Het is inderdaad zo dat het volume van verhandeld water niet zal stijgen, terwijl de factuur dat wel zal doen, onder andere vanwege de kosten voor de collectieve drinkwatervoorzieningen. De watersector wordt dan ook geconfronteerd met een dilemma: hoe houden ze dit betaalbaar?

Hans Goossens verduidelijkt dat men vandaag heeft proberen toelichten dat de kostenstructuur voornamelijk een vaste kostenstructuur is. Of er nu de helft water of dubbel zoveel uit de kraan komt, de kosten om een hoeveelheid water bij de klant te brengen, zijn gelijkaardig. Het verschil tussen weinig of veel water gebruiken, is relatief beperkt.

Dat is inderdaad het dilemma van de waterfactuur. Er is enerzijds de bemoedigende incentive om zoveel mogelijk variabel te prijzen, omdat de klant dan spaarzaam wordt in zijn watergebruik. Anderzijds moeten de kosten en investeringen van de waterbedrijven afgeschreven worden met inkomsten die uit de verkoop van drinkwater komen.

Die klimaatrobuuste kosten zijn overigens broodnodig, benadrukt *Hans Goossens*. Het gaat immers om vernieuwing van decenniaoude infrastructuur en de aanpassing van het drinkwatervoorzieningssysteem, zodat het kan ingeschakeld worden op een diversiteit van bronnen.

Als de vaste verkoopprijs van drinkwater echter voornamelijk gerelateerd is aan hoeveel drinkwater er uit de kraan komt, zal de variabele prijs, als er minder drinkwater wordt afgenomen, stijgen. Dat is een financieel-economische realiteit. Uiteraard willen de waterbedrijven dat binnen de perken houden, merkt de spreker op.

Dat brengt hem bij de vragen naar de aanbevelingen van de SERV en of de waterbedrijven daar een voor een achter staan. In vele van de standpunten kunnen ze zich zeker vinden. Ze zullen daarover trouwens nog een zeer gedetailleerd memorandum opstellen dat de commissie zal kunnen inkijken.

Waar voor hen de meeste discussie over bestaat, is het vaste element in de waterfactuur en de kortingen die eraan verbonden zijn. De drinkwaterbedrijven zien de behoeften aan solidarisering en sociale correctie, maar vragen zich af of het efficiënt is om dat via de drinkwaterfactuur te organiseren en dan vooral aan de hand van mechanismen die die factuur complex maken, zowel voor het waterbedrijf zelf als voor de klant. Het waterbedrijf moet telkens nagaan of het aantal gedomicilieerden

klopt en of iemand recht heeft op een sociale korting. Voor de klant is de factuur dan weer moeilijk interpreteerbaar.

Op de vraag wat de watermaatschappijen ertoe drijft om de vaste prijs te willen opdrijven, ondanks ogenschijnlijk onveranderde parameters, antwoordt *Johan Verbauwhede* dat het vastrecht bijvoorbeeld niet geïndexeerd wordt. Als de inflatie, zoals de laatste jaren, vrij hoog is, betekent dat dat het aandeel van het vastrecht met 10 procent daalt. De parameters wijzigen dus wel degelijk.

Bij een indexatie van 8 procent stijgt de drinkwaterprijs met 12 of 13 procent, omdat het vastrecht niet mee indexeert. Zo gaat het variabel tarief nog meer naar omhoog. Er wordt ook minder verbruikt, waardoor alles opnieuw verhaald moet worden via de variabele kost. Dat is allemaal moeilijk te begrijpen voor de klant.

De helft van de klanten van Aquaduin zijn tweedeverblijvers. Ook AGSO Knokke en FARYS hebben dergelijke klanten. Een dergelijk klantenbestand impliceert dat er meer dan dubbel zoveel capaciteit voorzien moet worden dan voor gedomicilieerde klanten. Op het moment dat iedereen water nodig heeft – tijdens de zomer –, komen immers ook de tweedeverblijvers naar zee en hebben zij eveneens water nodig. Er zijn dan ook installaties die enkel tijdens dat seizoen gebruikt worden. Aangezien de doelgroep over het algemeen echter weinig verbruikt, is de bijdrage van het vastrecht beperkt en dragen zij dus weinig bij aan de vaste kosten. De vaste bewoners dragen veel meer bij aan de vaste kosten, via hun variabel tarief. Dat is zeker een aandachtspunt.

In verband met de nood aan een back-up, vertelt *Johan Verbauwhede* dat sommige klanten enkel water afnemen in de zomer. Zo is het mogelijk dat men één week lang 1000 kubieke meter water per dag afneemt. Dat betekent dat er in droge periodes een installatie van 365.000 kubieke meter beschikbaar moet zijn. Met een capaciteitstarief van een paar 100 euro kan die installatie niet draaiende worden gehouden. Het is belangrijk dat er bijgedragen wordt aan de vaste kosten, maar dan moet zeker ook een capaciteitstarief voor de productie – en niet enkel voor de distributie – bekeken worden. Hergebruik wordt tegenwoordig immers – terecht – gestimuleerd, terwijl de back-up nodig blijft.

Vandaar, herhaalt *Johan Verbauwhede*, dat de focus op het vaste tarief zo groot is.

Aangaande de vraag of ook zij die aan eigen winning doen, bijdragen, laat *Johan Verbauwhede* weten dat zij inderdaad een bijdrage betalen, op basis van een forfaitair verbruik. Ze moeten dat echter zelf aangeven en hij weet dat er in de praktijk veel meer regenwater en water uit boorputten wordt gebruikt dan er gemeld wordt.

De drinkwaterbedrijven verdelen jaarlijks 340 miljoen kubieke meter drinkwater. Tegelijkertijd wordt er jaarlijks maar liefst 900 miljoen kubieke meter water gezuiverd. De bedrijven dragen dus een groot deel van de vaste kosten voor de verwerking van ander water dat zij niet geproduceerd hebben: regenwater, water uit particuliere bronnen enzovoort. Dat zit inderdaad niet helemaal goed, want zij rekenen die kosten aan een bepaalde doelgroep te veel door.

Om die reden werd in de presentatie dan ook geopperd om een verschil te maken tussen een regenwater- en een drinkwatercomponent. Ze zijn zich bewust van deze slechte verdeling, maar om ook voor regenwater een kost aan te rekenen, moet er eerst een debat gevoerd worden. Daarbij moet men zich ook afvragen wat een billijke prijs zou zijn.

Johan Verbauwhede merkt nog op dat het kunstmatig hoog zetten van het variabel drinkwatertarief ervoor zorgt dat initiatieven die qua schaalgrootte en milieu-impact nonsens zijn, toch nog steeds goedkoper zijn. Ook daar moet aandacht voor zijn.

Er is dus nog heel wat werk aan de tariefstructuur, waaraan de waterbedrijven zeker hun steentje willen bijdragen. De spreker is alvast blij dat er in elk geval over nagedacht wordt om die structuur aan te passen.

Hans Goossens laat weten dat de stijging van het niet-huishoudelijk tarief in lijn is met die van het huishoudelijk tarief. Daarnaast wordt de niet-gereguleerde water-business – waartoe het industriële water behoort – in de boeken duidelijk gescheiden van de gereguleerde. Bij De Watergroep is zelfs beslist om de afdeling die circulaire oplossingen uitwerkt voor de klanten in de niet-gereguleerde markt, af te splitsen en zich onder eigen naam op te markt te laten begeven. Zo biedt het bedrijf een antwoord op de stijgende vraag naar circulaire toepassingen vanuit de industrie en draagt het mee bij aan de watertransitie.

Carl Heyrman komt nog even terug op de sociale correcties en wil duidelijk maken dat de waterbedrijven daar zeker niet tegen zijn. Waar ze wel vragende partij voor zijn, is om na te denken over het instrument dat gebruikt wordt om die sociale correcties uit te voeren. Moet dat via de waterfactuur of kan dat ook anders? Immers, elke wijziging die op dat vlak wordt doorgevoerd, kost de bedrijven handenvol geld.

3.5. Lekverliezen

Over NRW kan *Carl Heyrman* meedelen dat er, sinds de laatste hoorzitting over het onderwerp, zeker nog een en ander veranderd is. Zo werd vorige week beslist om daarrond een ecosysteem uit te werken, met name een innovatief proef-DMA. De daaruit gegenereerde data zullen onderzocht worden om zo nieuwe modellen te kunnen ontwikkelen die geïmplementeerd kunnen worden om de lekverliezen tot een minimum ter herleiden.

Op de vraag of het streefcijfer van 0,5 haalbaar is, antwoordt *Carl Heyrman* dat dat wellicht het geval is, aangezien twee van de zes waterbedrijven dat al halen. Voor het ene bedrijf zal dat makkelijker zijn dan voor het andere, omdat ze allemaal in andere omstandigheden en gebieden actief zijn. Maar er is sowieso progressie op het vlak van NRW. Belangrijk is ook dat de waterbedrijven daarbij van elkaar leren. De lessen die uit de opstelling van de vermelde proef-DMA getrokken worden, zullen zeker nuttig zijn voor de implementatie van andere DMA's.

Hans Goossens voegt daaraan toe dat de doelstellingen van de Infrastructure Leakage Index altijd enige nuancering vragen. De waterbedrijven stellen zich als doel om die 0,5 te halen, omdat ze zien dat dat in bepaalde gebieden en door bepaalde bedrijven wordt gehaald, terwijl een index in feite de verhouding schetst tot het theoretisch onvermijdbare verlies. Wordt dat theoretisch onvermijdbare verlies berekend, dan zou dat nooit lager dan 1 kunnen zijn. De manier om dat te berekenen, heeft echter ook zijn tekortkomingen, waardoor het – zeker in bepaalde regio's – toch mogelijk is om die 0,5 te halen. Het is belangrijk om met z'n allen dat doel voor ogen te houden, maar zich ook altijd af te vragen of het sop de kool waard is.

Vroeger, toen het nog dagelijks regende in Vlaanderen, betekende een lek iets helemaal anders, want toen moest worden gekeken naar een marginale productiekost. In geval van waterschaarste is de kost van een lek gelijk aan de volledige kost, inclusief de afschrijving van potentieel nieuwe productie. Ook die inzichten veranderen.

Brecht Vermeulen sluit daarop aan door mee te geven dat de in 2022 door De Watergroep aangekondigde inspanningen om zijn lekverliezen terug te dringen, alvast resultaat opleveren. Houdt het bedrijf die inspanningen vol, dan zal de index zeker nog verder verbeteren. Op concretere resultaten vanop het terrein is het evenwel nog even wachten.

Hans Goossens geeft mee dat er beslist is om ook heel transparant over lekverliezen te communiceren. Online is te vinden welke initiatieven er genomen worden en welke resultaten daarmee bereikt worden.

In het kader van het stimuleren van innovatie, kaart hij ook nog aan dat samenwerkingen tussen private en publieke partijen verder gefaciliteerd zouden moeten worden. Die zijn immers niet altijd even evident, zeker niet met betrekking tot de wet op overheidsopdrachten. Hij heeft zelf geen kant-en-klare oplossing, maar de gemengde samenstelling van een innovatieplatform zou geen drempel mogen vormen voor vooruitgang.

3.6. Waterkwaliteit

Carl Heyrman wil focussen op de vragen omtrent de waterkwaliteit.

Johan Verbauwhede licht toe dat de watersector, samen met de VMM, het kabinet van minister Zuhair Demir en Aquafin, op regelmatige basis structureel overlegt met de rioleringssector. Hun bezorgdheid inzake de overstorten werd daar al geuit.

Er bestaat momenteel wel een meetnet, maar dat is niet toegankelijk voor de operatoren. Als men wil dat een meetwaarde effect heeft, is het belangrijk dat diegene die de overstorten moet proberen te vermijden die meetwaarde kent. Momenteel informeert men zich via datasets die gedownload kunnen worden, maar die gegevens zouden beter in realtime online beschikbaar zijn. Op die manier kan een signaal gegeven worden op het moment dat er een overstort gebeurt. Volgens Johan Verbauwhede zal er sowieso aan gewerkt worden om de bewustwording op die manier groter te maken.

Het is ook de bedoeling om, als de riooloperatoren vragen om een bepaalde meting uit te voeren, die meting in datzelfde meetnet op te nemen. Er wordt dus werk van gemaakt om die opvolging in de toekomst te optimaliseren.

Voor *Carl Heyrman* is het duidelijk dat minder overstorten de kwaliteit van het water alleen maar ten goede kan komen. Het zal sowieso een positieve invloed hebben op de zuiveringskosten.

Voorkomen is volgens hem altijd beter dan genezen, zeker wat betreft watervervuiling. Men moet alles op alles zetten om het grondwater en de waterlopen zo zuiver mogelijk te houden. Voorkomingsbeleid en bronbescherming zijn voor hem een absolute must. Op dat vlak kunnen geen toegevingen worden gedaan.

Carl Heyrman herhaalt wat hij ook tijdens de presentatie al aangaf, namelijk dat de drinkwaterbedrijven ervoor pleiten om de bedieningsgebieden van het rioolbeheer te laten overlappen met de bedieningsgebieden van de waterbedrijven, zodat ook op dat vlak maximaal synergieën kunnen ontstaan, wat tot een beter algemeen waterbeheer zou moeten leiden.

Koen De Schutter pikt nog even in op de vraag rond de mogelijke knelpunten betreffende de waterkwaliteit en circulair watergebruik. Naar aanleiding van het Wezer-arrest wordt het verkrijgen van vergunningen voor circulaire oplossingen volgens hem bemoeilijkt. Uit de eerste aftoetsingen met de VMM valt op te maken dat de manier waarop met de norm moet worden omgegaan, toch nog niet helemaal eenduidig

is. Hij roept de sector dan ook op om dit samen met de politiek aan te kaarten en na te gaan welke oplossingen in dat verband naar voren worden geschoven.

3.7. Digitale meter

Met betrekking tot de uitrol van de digitale meter weet *Brecht Vermeulen* dat water-link en AGSO Knokke voorlopers zijn. Zij hebben daarrond ook veel pionierswerk verricht. De meters worden nu, onder andere in samenwerking met Fluvius, op grote schaal uitgerold in heel Vlaanderen. Dat heeft volgens de spreker vrij veel voordelen, maar alles hangt natuurlijk af van de data die verzameld worden en hoe die aangewend worden.

Hij somt enkele voordelen op: dankzij de meters kan tijdig gesignaleerd worden dat er lekverliezen zijn; er kan gewaarschuwd worden voor vorst; de waterdruk kan gemeten worden; het verbruik hoeft niet meer manueel doorgegeven te worden enzovoort. Dit zal misschien niet zichtbaar zijn op de maandelijkse factuur, maar het zorgt er wel voor dat de abnormale kosten – waarover klanten anders vaak heel laat verwittigd worden – vermeden kunnen worden.

Koen De Schutter wijst erop dat alle klanten van water-link intussen uitgerust zijn met een digitale meter en dat het aantal lekdossiers daardoor bijna tot nul herleid is, terwijl het bedrijf er vroeger heel veel had. Op het vlak van het terugdringen van niet-geregistreerd verbruik ziet hij veel voordelen, omdat veel beter ingeschat kan worden waar de mogelijke lekverliezen zitten. Zeer belangrijk is ook dat het aantal schattingen bijna tot nul gereduceerd is, omdat water-link nu van elke klant automatisch de meterstand kan opvragen.

De volgende stap die het bedrijf zal zetten, is het overschakelen naar rechtstreekse facturatie bij klanten die over een vlak tarief beschikken. Dat zijn gebruikers waarbij de complexiteit van basis- en comforttarief niet voorkomt. Zij zullen geen voorschotten meer betalen, hun facturen zullen daarentegen gebaseerd zijn op hun werkelijke verbruik. Daar is water-link nu volop mee bezig.

Volgens *Eddy Troosters* verbetert de invoering van de digitale meters de werkprocessen van de waterbedrijven aanzienlijk. Zo kan de grote hoeveelheid data die de meters capteren, gebruikt worden om vaststellingen te doen op het terrein en daar lekken te detecteren. Het is bovendien niet meer dan normaal dat hier en daar al eens lekken opduiken. In de Vlaamse bodem liggen immers niet minder dan tien miljoen aan elkaar gekoppelde leidingen.

Pidpa heeft ook een businesscase opgemaakt om te kijken wat de invoering van de meters precies kan opleveren. Eddy Troosters is van mening dat dit het tarief voor de klant onrechtstreeks wel zal beïnvloeden.

Hans Goossens denkt dat er nog een belangrijk aspect vermeld moet worden over de drinkwaterkwaliteit. Hoewel die uiteraard gegarandeerd wordt, kan het, zeer incidenteel, gebeuren dat drinkwater niet drinkbaar is. Dat wordt in de meeste gevallen veroorzaakt door zogenaamde wanverbindingen, waarbij huishoud-, regen- of putwater terugstroomt in het leidingnet. Een digitale watermeter die terugdraait, kan de klant en het waterbedrijf hiervoor waarschuwen. Naast lekdetectie doet de meter dus ook aan terugstroomdetectie, wat betekent dat er, naar verwachting, veel minder incidenten van die aard zullen voorvallen.

Aquaduin moet bij 40 procent van zijn klanten nog digitale meters installeren. *Johan Verbauwghede* zegt dat het de bedoeling is om die uitrol eventueel samen met het consortium FARYS, De Watergroep en Pidpa te doen, om op die manier binnen de Vlaamse watersector sneller tot een uniform systeem te komen. Zo kan ook op een uniforme manier aan dataverwerking en -rapportering worden gedaan.

Johan Verbauwhede pleit ervoor om het waterverbruik niet langer op jaarbasis te bekijken en daarvan de aanrekening aan comfort- of basistarief te laten afhangen. Er is voor hem geen enkele reden om dat te doen, men moet het hele jaar door zuinig zijn. Mensen die een keer per jaar het zwembad van hun vakantieverblijf vullen, krijgen door de huidige regeling facturen aan het basistarief, terwijl dat het comforttarief zou moeten zijn. Hij wil af van de voorschotfacturen en in plaats daarvan het werkelijke verbruik factureren, zodat het facturatieproces vereenvoudigd wordt.

Hij ziet dat bijvoorbeeld ook bij hergebruikprojecten in de energiesector: de burger heeft hogere facturen in de winter dan in de zomer, maar is zich wel heel bewust van zijn verbruik, omdat zijn werkelijke verbruik gefactureerd wordt. Dat zou ook voor de watersector veel gemakkelijker zijn.

Wat de digitale kloof betreft, geeft Johan Verbauwhede mee dat burgers die digitaal ongeletterd zijn, op de klassieke manier gecontacteerd blijven worden. Ze worden wel degelijk geholpen, en kunnen – onder andere dankzij de digitale meter – tegelijkertijd genieten van de digitale evolutie. Het is niet omdat de digitalisering efficiëntiewinsten oplevert, dat de oude kanalen opgedoekt worden. Desalniettemin wordt digitalisering uiteraard aangemoedigd.

Hans Goossens verwijst in dit verband naar het charter voor digitale inclusie, dat De Watergroep – en volgens hem ook Pidpa – ondertekend heeft. De werkprocessen van de bedrijven mogen dan wel gedigitaliseerd – en dus vereenvoudigd – zijn, dat neemt niet weg dat men de klant analoog blijft ondersteunen om hem op weg te helpen op het digitale pad.

Eddy Troosters voegt daaraan toe dat Pidpa zijn klantenportaal wil laten screenen door klanten die problemen ondervinden met digitale platformen, zodat ze daaruit lessen kunnen trekken om het anders in te richten. Ook zij zetten daar dus volop op in.

3.8. Tariefplan

Carl Heyrman stelt vast dat er nog één vraag overblijft: wat houdt de voorlopige goedkeuring van het tariefplan van FARYS in?

Dirk Verbeelen antwoordt dat het tariefplan wel degelijk goedgekeurd is en dat het voorgestelde tarief ook aangerekend mag worden. De WaterRegulator had echter nog enkele vragen met betrekking tot de vergoedingen die uitbetaald worden aan de gemeenten. De gesprekken om dit verder te verduidelijken, zijn momenteel aan de gang.

Hans Goossens merkt op dat er ook nog een vraag was in verband met mogelijke bijsturing van de tariefplannen door de WaterRegulator. Het is zo dat de waterbedrijven de regulator jaarlijks een update moeten bezorgen over waar ze staan met de diverse vooropgestelde acties en projecten. Daarna gebeurt een materialiteits-toets, om na te gaan of de kosten en investeringen daarmee overeenstemmen. Tot nog toe is dat altijd al zo geweest, maar mocht daar een materiële afwijking in zitten, zou het tariefplan bijgestuurd moeten worden.

Dirk Verbeelen heeft het tot slot nog over de schuldratio van FARYS, naar aanleiding van de grafiek op slide 36. FARYS zit op die grafiek helemaal bovenaan omdat het veel investeert, zowel in drinkwater als in zuivering. Voor drinkwater doet het bedrijf dat volledig op eigen kracht en dus werd daarvoor de nodige financiering aangegaan. Voor de zuivering voorziet zijn model – AquaRio – in een prefinanciering van zes jaar. Kortom: FARYS stelt veel meer middelen ter beschikking dan er binnenkomen via de saneringsbijdragen en de gemeentelijke vergoedingen. Het bedrijf

wil immers de reductiedoelstellingen die vervat zitten in de stroomgebiedbeheerplannen zo snel mogelijk realiseren.

Wel valt op dat de schuldratio heel stabiel is, aldus Dirk Verbeelen. Hij blijft rond de 9 hangen. Ratio's tot 9 worden als aanvaardbaar beschouwd om financiering te kunnen krijgen.

FARYS gebruikt zijn balans dus om de gemeenten maximaal te faciliteren om investeringen op openbaar terrein te kunnen uitvoeren.

De *voorzitter* dankt de sprekers voor hun aanwezigheid. Ze hebben niet enkel een interessante presentatie gegeven en heel wat vragen beantwoord, ze hebben de commissie ook voorzien van heel wat nieuwe inspiratie. De commissie wordt graag verder op de hoogte gehouden van het proefproject rond lekverliezen dat opgestart zal worden. De voorzitter is heel blij dat daar, naar aanleiding van de vorige hoorzitting in de commissie, op innovatieve wijze verder aan wordt gewerkt. Ook naar het memorandum wordt uitgekeken. De voorzitter gaat ervan uit dat daarin ook meer details zullen worden opgenomen over de opmerking met betrekking tot de rechtstreekse facturatie. Het parlement nam de laatste tijd veel initiatieven, waaronder hoorzittingen als deze, en wil verder ook betrokken blijven. Nieuwe, nuttige informatie mag dan ook altijd aan de commissiesecretaris bezorgd worden.

Gwenny DE VROE,
voorzitter

Mieke SCHAUVLIEGE,
verslaggever

Gebruikte afkortingen

AGSO	Autonom Gemeentelijk Stadsontwikkelingsbedrijf van Knokke-Heist
ASR	aquifer storage and recovery
DMA	district metered area
IBA	individuele behandeling van afvalwater
KPI	key performance indicator, kritieke prestatie-indicator
Minafonds	Fonds voor Preventie en Sanering inzake Leefmilieu en Natuur
Minaraad	Milieu- en Natuurraad van Vlaanderen
NRW	non-revenue water (niet in rekening gebracht water)
PFAS	poly- en perfluoralkylstoffen
Pidpa	Provinciale en Intercommunale Drinkwatermaatschappij der Provincie Antwerpen
PMV	Participatiemaatschappij Vlaanderen
pps	publiek-private samenwerking
SERV	Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen
TMVW	Tussengemeentelijke Maatschappij der Vlaanderen voor Watervoorziening
UGent	Universiteit Gent
VMM	Vlaamse Milieumaatschappij
vte	voltijdsequivalent/voltijdequivalent
wkk	warmte-krachtkoppeling